

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil praktyczny)

dokonanej w dniach 11-12 maja 2016 r. na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym w ramach obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym, realizowanych w formie studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. n.med. Bożena Czarkowska-Pączek, członek PKA

członkowie:

- 1. dr hab. Maria Kózka, ekspert PKA**
- 2. dr n. med. Mariola Głowacka, ekspert PKA**
- 3. dr Natalia Smolarek, ekspert PKA ds. pracodawców**
- 4. mgr Jakub Koziół, ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**
- 5. Patrycja Pilat, ekspert PKA ds. studenckich**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym w Instytucie Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. W wyniku poprzedniej oceny programowej przeprowadzonej w 2010 r. Uczelnia otrzymała ocenę pozytywną dla studiów pierwszego stopnia z terminem przeprowadzenia następnej oceny w roku akademickim 2015/2016. Wizytacja na kierunku Pielęgniarstwo, na poziomie studiów II stopnia odbyła się po raz pierwszy.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, a także z interesariuszami zewnętrznymi - przedstawicielami pracodawców.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU PRAKTYCZNYM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia			X		
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów			X		

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

W odpowiedzi na raport Uczelnia odniosła się do wszystkich uwag i zaleceń zawartych w Raporcie z wizytacji.

Uczelnia wdrożyła szereg działań naprawczych, które szczegółowo opisała i w pełni udokumentowała. W szczególności odnoszą się one do: zatwierdzenia przez Senat uczelni wszystkich efektów kształcenia, w tym realizowanych w ramach uzupełniającej oferty programowej (uchwała Senatu z dnia 19 września 2016r.), zmiany efektów kształcenia realizowanych na studiach II stopnia w ramach dodatkowej oferty programowej (obecnie efekty te odnoszą się do obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej), modyfikacji liczby godzin na studiach I stopnia, przez co obecnie jest ona zgodna ze standardem kształcenia, zmiany formy zajęć (w przedmiotach wyszczególnionych w Raporcie wprowadzono obok wykładów ćwiczenia, przez co możliwe jest obecnie zrealizowanie wszystkich zaplanowanych efektów kształcenia, także z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych), zmiany miejsca realizacji praktyk zawodowych z Chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego (obecnie praktyki te są realizowane na oddziałach chirurgicznych, a nie na bloku operacyjnym), wprowadzenia kryteriów oceny prac samokształceniowych, wprowadzenia w Regulaminie Przygotowania Prac Dyplomowych i Zasadach Obrony na Wydziale Medycznym zmian dotyczących prac licencjackich na kierunku Pielęgniarstwo w brzmieniu: "Praca licencjacka na kierunku Pielęgniarstwo ma charakter kazuistyczny", powołania Komisji ds. oceny jakości prac dyplomowych, wyjaśnienia nieprawidłowej obsady zajęć i zobowiązania Kierownika Kształcenia Praktycznego do bezwzględnego przestrzegania zapisu standardów kształcenia odnośnie kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących poszczególne zajęcia.

W odpowiedzi na raport Uczelnia ustosunkowała się również do uwag dotyczących funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Przedstawiono raporty dotyczące losów zawodowych absolwentów kierunku Pielęgniarstwo i opisano zasady wykorzystania zawartych w nim informacji do doskonalenia programów kształcenia, a także zasady rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji trudnych i konfliktowych. Ponadto, rozporządzeniem Dziekana zostaną wprowadzone wytyczne do corocznych przeglądów programów kształcenia. Opisano zasady analizy wyników oceny realizacji efektów kształcenia i zasad wykorzystania danych wynikających z tej analizy, rozdzielono także proces realizacji i ewaluacji kształcenia praktycznego. Za realizację odpowiada obecnie Komisja Programowo-Dydaktyczna i Kierownik Kształcenia Praktycznego, a za ewaluację odpowiada Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia powołany w dniu 15 września 2016r. na kadencje 2016-2020). Ankieta studencka objęto wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Pielęgniarstwo, a także zaplanowano wprowadzenie odrębnej ankiety dotyczącej infrastruktury, wprowadzono również coroczny przegląd infrastruktury dokonywany przez władze Instytutu. W przyszłości (październik 2016) zostaną opracowane szczegółowe wytyczne dotyczące tego przeglądu. Zaplanowano akcje informacyjne i szkolenia dla nauczycieli akademickich dotyczące funkcjonowania w Uczelni wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

W świetle wyjaśnień i dokumentów przedstawionych przez Uczelnię w pełni zasadne jest podniesienie ocen kryterium nr 1 i nr 6 z oceny *znacząco* na ocenę *w pełni*.

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. *

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub

kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki¹ oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. *

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *

1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednio wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *

1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *

Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

Ocena - znacząco

Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1 Strategia UR opracowana została na lata 2013-2020. Sformułowano następujące cele strategiczne: wysoki poziom kształcenia zgodny z ogólnoakademickim profilem, dostosowany do potrzeb i oczekiwań rynku pracy, wysoka pozycja naukowa uczelni

budowana w oparciu o nowoczesne zaplecze kadrowe i infrastrukturalne, profesjonalne i efektywne relacje z otoczeniem zewnętrznym, sprawnie funkcjonujący Uniwersytet wykorzystujący nowoczesne metody zarządzania uczelnią. Strategia Wydziału Medycznego została opracowana na lata 2013-2016 w oparciu o analizę SWOT. Strategia WM zakłada między innymi kształcenie studentów zgodnie z potrzebami rynku pracy, podniesienie jakości i efektywności badań naukowych, budowanie relacji z otoczeniem zewnętrznym. Koncepcja kształcenia realizowana na wizytowanym kierunku jest zgodna ze standardem kształcenia zawartym w załączniku nr 4 do rozporządzenia MNiSW z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U 2012, poz. 631) i zasadniczo jest spójna z misją i strategią UR w Rzeszowie oraz Wydziału Medycznego. Zwraca jednak uwagę stosunkowo ograniczone badanie rynku pracy i losów absolwentów w kontekście kierunków realizowanych na Wydziale Medycznym, w tym na kierunku pielęgniarstwo, co zostało szczegółowo opisane w rozdziale nr 4 i 6.

1.2 Plany rozwoju kierunku łączą się z ogólnymi planami rozwoju IPNZ (Instytut Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu)/Wydziału Medycznego. W okresie krótkoterminowym planuje się intensyfikację działań w zakresie umiędzynarodowienia studiów poprzez wprowadzenia kształcenia w języku angielskim, umocnienie współpracy naukowej międzynarodowej oraz uruchomienie kształcenia podyplomowego w zakresie Pielęgniarstwa. W okresie średnioterminowym planuje się kontynuowanie celów krótkoterminowych oraz wzmocnienie potencjału naukowego i zawodowego nauczycieli akademickich. Planowane jest także (rozpoczęto działania) uzyskanie uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk o zdrowiu, a następnie uruchomienie studiów III stopnia. Dyrektor IPNZ w rozmowie z ZO nie potwierdził opisanych w raporcie samooceny i potwierdzonych przez Dziekana Wydziału Medycznego kierunków rozwoju Wydziału Medycznego, w tym rozwoju wizytowanego kierunku. Wskazał przede wszystkim na konieczność większej humanizacji zawodu pielęgniarki, jednak nie przedstawił konkretnych zadań prowadzących do realizacji tego celu w ramach kształcenia na wizytowanym kierunku.

1.3 Oceniany kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej, dziedziny nauk o zdrowiu. Pielęgniarstwo jest kierunkiem regulowanym – przyporządkowanie do obszaru nauki na studiach I stopnia wskazują standardy kształcenia zawarte w załączniku nr 4 do rozporządzenia MNiSW z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U 2012, poz. 631). Zwraca jednak uwagę fakt, że efekty kształcenia na ocenianym kierunku, w tym efekty kształcenia dla dodatkowej oferty programowej na studiach II stopnia odnoszą się także do dziedziny nauk medycznych, dyscypliny medycyna i biologia medyczna oraz do dziedziny nauk o kulturze fizycznej, stąd też należałoby rozważyć wskazanie także tych dziedzin i dyscyplin.

1.4. Efekty kształcenia na kierunku pielęgniarstwo na poziomie studiów pierwszego stopnia są zgodne ze standardem kształcenia określonym w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. z 2012 r., poz. 631, zał. nr 4). W przypadku dodatkowej oferty programowej na studiach II stopnia, realizowane efekty kształcenia należą, obok obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej, do którego uczelnia przyporządkowała wizytowany kierunek, także do obszaru nauk humanistycznych, dyscypliny: filozofia i językoznawstwo. Standard kształcenia dla studiów II stopnia na

kierunku pielęgniarstwo nie wskazuje obszaru kształcenia, jednak ogólne efekty kształcenia wyraźnie precyzują, że dyplom magistra pielęgniarstwa otrzymuje absolwent, który „posiada specjalistyczna wiedzę z zakresu pielęgniarstwa i innych nauk medycznych”.

Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zostały określone ogólnie dla kierunku pielęgniarstwo, dla poszczególnych grup nauk (studia pierwszego stopnia: podstawowych, społecznych, podstaw opieki pielęgniarstwa i specjalistycznej opieki pielęgniarstwa; studia drugiego stopnia: wybrane zagadnienia z nauk społecznych i nauki w zakresie opieki specjalistycznej) oraz dla poszczególnych przedmiotów.

Efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały i pozwalają na wdrożenie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

Efekty kształcenia na kierunku pielęgniarstwo zostały przyjęte Uchwałą Nr 438/06/2012 Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z 21 czerwca 2012 roku (załącznik do uchwały nr 4 – studia pierwszego stopnia i załącznik nr 5 – studia drugiego stopnia). Uchwała ta dotyczy jednak wyłącznie efektów kształcenia zawartych w standardach kształcenia, tym samym nie obejmuje efektów kształcenia realizowanych w ramach dodatkowej oferty programowej (na studiach pierwszego stopnia w ramach przedmiotów: Technologia informacyjna, Wychowanie fizyczne i na studiach drugiego stopnia w ramach przedmiotów: Public relations w zawodach medycznych, laryngologia, Okulistyka, Pielęgniarstwo wielokulturowe, Międzynarodowa klasyfikacja praktyki pielęgniarstwa, Onkologia i pielęgniarstwo onkologiczne, Transplantologia, Medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe, Wychowanie fizyczne).

Opis efektów kształcenia na kierunku pielęgniarstwo jest opracowany w wersji papierowej i elektronicznej i zamieszczony na stronie internetowej Wydziału.

Osiągnięcie przez studenta studiów pierwszego stopnia założonych efektów kształcenia umożliwi uzyskanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki i podjęcie pracy w zawodzie w kraju i Unii Europejskiej zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 roku zmieniającą Dyrektywę 2005/36. Umożliwi również studentowi podjęcie studiów drugiego stopnia i podniesienie kwalifikacji w ramach różnych form kształcenia podyplomowego.

Osiągnięcie przez studenta studiów drugiego stopnia założonych efektów kształcenia umożliwi zatrudnienie na stanowisku pielęgniarki, podjęcie studiów trzeciego stopnia oraz podniesienie kwalifikacji w ramach różnych form kształcenia podyplomowego.

Zakładane przedmiotowe efekty kształcenia są przedstawiane studentom na pierwszych zajęciach, co uznali oni za wystarczające. W opinii studentów założone efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiający sprawdzenie stopnia ich osiągnięcia.

1.5.1. Program studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo odnosi się do standardów kształcenia określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz. U. z 2012 r., poz. 631, zał. nr 4) w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa.

Program kształcenia na studiach pierwszego stopnia obejmuje moduły w zakresie:

A. Nauk podstawowych (anatomia, fizjologia, patologia, genetyka, biochemia i biofizyka, radiologia, farmakologia, mikrobiologia i parazytologia), które łącznie obejmują 480 godzin kształcenia i 16 pkt. ECTS.

B. Nauk społecznych (psychologia, socjologia, pedagogika, prawo, zdrowie publiczne, filozofia i etyka zawodu pielęgniarki), które łącznie obejmują 550 godzin kształcenia i 19 pkt. ECTS, w tym 120 godzin języka angielskiego, któremu przypisano 4 pkt. ECTS. Po

ukończeniu zajęć z języka angielskiego student osiąga poziom biegłości B1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. W naukach społecznych uwzględniono dwa przedmioty obowiązkowe nie objęte standardem kształcenia (wychowanie fizyczne - 60 godzin, 2 ECTS i technologie informacyjne, 30 godzin, 1 ECTS).

C. Nauk w zakresie podstawowej opieki (podstawy pielęgniarstwa, promocja zdrowia, podstawowa opieka zdrowotna, dietetyka, badania fizykalne, badania naukowe w pielęgniarstwie, zajęcia fakultatywne do wyboru: zakażenia szpitalne, język migowy, promocja zdrowia psychicznego), które łącznie obejmują 600 godzin kształcenia i 24 pkt. ECTS.

D. Nauk w zakresie opieki specjalistycznej (choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne, pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne, chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne, położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne, psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne, anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia, rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych, neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne, geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne, opieka paliatywna, podstawy ratownictwa medycznego), które łącznie obejmują 850 godzin kształcenia i 34 pkt. ECTS.

Program przewiduje 690 godzin kształcenia bez udziału nauczyciela, tj. 140 godzin w zakresie nauk podstawowych i nauk społecznych oraz 250 godzin w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwiej i 300 godzin w zakresie opieki specjalistycznej.

Za przygotowanie pracy dyplomowej, w ramach seminarium dyplomowego student otrzymuje 5 pkt. ECTS.

Określone cele ogólne i szczegółowe efekty kształcenia na studiach pierwszego stopnia umożliwiają uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta studiów. Realizacja zajęć rozpoczyna się od kształcenia w zakresie nauk podstawowych, humanistycznych, społecznych i podstaw opieki pielęgniarstwiej, następnie realizowane są zajęcia z podstaw opieki specjalistycznej. Program kształcenia umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Program kształcenia na studiach drugiego stopnia obejmuje moduły w zakresie:

A. Wybrane zagadnienia z zakresu nauk społecznych (teoria pielęgniarstwa, pielęgniarstwo europejskie, zarządzanie w pielęgniarstwie, badania naukowe w pielęgniarstwie, dydaktyka medyczna, podstawy psychoterapii, język angielski, public relation w zawodach medycznych, pielęgniarstwo wielokulturowe, międzynarodowa klasyfikacja praktyki pielęgniarstwiej), które łącznie obejmują 435 godzin kształcenia i 30 pkt. ECTS, w tym 90 godzin języka angielskiego, któremu przypisano 8 pkt. ECTS. Po ukończeniu zajęć z języka angielskiego student osiąga poziom biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. W naukach społecznych uwzględniono wychowanie fizyczne (30 godzin, 1 ECTS) jako przedmiot obowiązkowy (standard przewiduje, że wychowanie fizyczne jest przedmiotem nieobowiązkowym).

B. Nauk w zakresie opieki specjalistycznej (nowoczesne techniki diagnostyczne, intensywne terapia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece medycznej, pielęgniarstwo specjalistyczne: opieka pielęgniarstwiej w chorobach przewlekłych nerek, opieka pielęgniarstwiej w chorobach przewlekłych układu oddechowego, opieka pielęgniarstwiej nad chorym z cukrzycą, opieka pielęgniarstwiej nad chorym z przetoką jelitową, opieka pielęgniarstwiej nad chorym ze schorzeniami naczyń, pielęgnowanie pacjenta z ranami przewlekłymi, opieka pielęgniarstwiej nad chorym na stwardnienie rozsiane, opieka pielęgniarstwiej nad pacjentem z chorobami krwi, opieka pielęgniarstwiej nad chorym psychicznie i jego rodziną, laryngologia, okulistyka, edukacja zdrowotna, transplantologia, medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe, pielęgniarstwo kardiologiczne), które łącznie obejmują 440 godzin kształcenia i 53 pkt.

ECTS.

Za przygotowanie pracy dyplomowej, w ramach seminarium dyplomowego student otrzymuje 20 pkt. ECTS.

Organizacja studiów jest zgodna ze standardem kształcenia.

1.5.2 Analiza sylabusów do przedmiotów wykazała, że dobór treści programowych jest prawidłowy i pozwala na zrealizowanie wszystkich założonych efektów kształcenia.

Dzięki współpracy nauczycieli zatrudnionych na kierunku z interesariuszami zewnętrznymi, uczestnictwu w konferencjach naukowych i w różnych formach kształcenia podyplomowego oraz publikowaniu prac naukowych, treści programowe są na bieżąco aktualizowane.

Według informacji uzyskanych od nauczycieli nadzorujących kształcenie praktyczne, dotyczy to także tego rodzaju kształcenia.

Każdy przedmiot na studiach pierwszego i drugiego stopnia ma opracowany sylabus, który zawiera: nazwę przedmiotu, nazwę jednostki prowadzącej przedmiot, okres realizacji (semestr, rok), cele, formy zajęć, wymagania wstępne, efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, wraz z kryteriami ich weryfikacji, treści kształcenia z podziałem na formę kształcenia warunki i formę zaliczenia przedmiotu z podanymi kryteriami, ogólną liczbę punktów ECTS wraz z bilansem oraz literaturę podstawową i uzupełniającą. W wielu sylabusach w rubryce rodzaj przedmiotu jest różny zapis np. obowiązkowy, fakultatywny, podstawowy, kierunkowy, nauki społeczne z językiem angielskim, nauki społeczne.

1.5.3. Stosowane metody kształcenia na ocenianym kierunku uwzględniają zasady współczesnej dydaktyki, w tym taksonomię celów kształcenia, sekwencyjność przedmiotów oraz łączenie teorii z praktyką. Zajęcia dydaktyczne zaplanowane w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem są realizowane w formie wykładów, ćwiczeń, seminariów, zajęć praktycznych.

W ramach zajęć teoretycznych stosowane są metody aktywizujące studentów tj. studium przypadku, burza mózgów, dyskusja dydaktyczna, praca w grupach, pokaz, instruktaż, metody sytuacyjne, symulacyjne i trening umiejętności. W ramach zajęć praktycznych wykorzystywane są metody problemowe, uczenie się przez działanie prowadzące do samodzielnego doskonalenia umiejętności zawodowych niezbędnych na rynku pracy. Godziny przeznaczone na samokształcenie umożliwiają studentowi poszukiwanie nowych informacji (opracowanie pisemne materiału lub przygotowanie prezentacji multimedialnej z tematu określonego przez nauczyciela w danym przedmiocie) oraz przygotowują go do kształcenia przez całe życie. Stosowane metody dydaktyczne zapewniają studentom osiągnięcie założonych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

1.5.4. Studia pierwszego stopnia na ocenianym kierunku trwają trzy lata (6 semestrów). Ogólna liczba godzin kształcenia wynosi 4780 i obejmuje zajęcia: teoretyczne – 1790 godzin, (stanowiące 37,4% realizacji wszystkich form zajęć), praktyczne – 1100 godzin (stanowiące 23,1% realizacji wszystkich form zajęć), praktyki zawodowe – 1200 godzin (stanowiące 25,1% realizacji wszystkich form zajęć), samokształcenie (zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego) – 690 godzin (stanowiące 14,4 % realizacji wszystkich form zajęć).

Program przewiduje dodatkowo 90 godzin zajęć obowiązkowych (wychowanie fizyczne – 60 godz. i technologia informacyjna - 30 godz.), co oznacza, że w zakresie godzinowym program studiów I stopnia nie spełnia wymogu określonego w obowiązującym standardzie kształcenia (4780-90 = 4690, standard zakłada natomiast 4720 bez

wymienionych wyżej przedmiotów).

Praktyka zawodowa obejmuje 1200 godzin, co jest zgodne ze standardem kształcenia.

Studia drugiego stopnia trwają dwa lata (4 semestry). Ogólna liczba godzin kształcenia wynosi na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych 1300, w tym 1010 zajęć teoretycznych, 80 godzin zajęć praktycznych i 210 praktyk zawodowych. Zajęcia praktyczne na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane są z Dydaktyki medycznej (40 godz.), Edukacji zdrowotnej (20 godz.) i Pielęgnowania chorych z przetoką jelitową (20 godz.), którym przypisano 4 ECTS.

Ogólna liczba punktów ECTS przyporządkowana do przedmiotów na kierunku pielęgniarstwo – studia pierwszego stopnia wynosi 183, w tym 93 ECTS przypisano do zajęć teoretycznych, 55 ECTS do zajęć praktycznych, 30 ECTS do praktyk zawodowych, 5 ECTS do seminarium dyplomowego. W każdym roku student uzyskuje co najmniej 60 ECTS i co najmniej 30 ECTS w każdym semestrze studiów: odpowiednio I rok: 30/31, II rok 30/30, III rok 32/30.

Ogólna liczba ECTS na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia wynosi 128 ECTS (I rok 30/34, II rok 32/32). Zajęciom praktycznym przypisano 4-5 ECTS (różne dane w przedstawionych dokumentach), praktykom zawodowym - 10,5 ECTS, 8 ECTS przypisano do języka angielskiego, 1 dla obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego i 20 ECTS za egzamin dyplomowy magisterski.

1.5.5. Liczba punktów ECTS przypisanych przedmiotowi odzwierciedla nakład pracy studenta związany z uzyskaniem określonych efektów kształcenia i potwierdzeniem uzyskania tychże efektów zaliczeniem przedmiotu. Jeden punkt ECTS odpowiada ok. 25 – 30 godzin pracy studenta, przy czym liczba ta obejmuje zarówno czas poświęcony na zajęcia organizowane przez Uczelnię, jak i pracę samodzielną. Nakład pracy studenta, określony w punktach ECTS jest zgodny z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 roku w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta (Dz.U.2011 Nr 201, poz. 1187).

Ogólna liczba ECTS oraz liczba przypisana do poszczególnych modułów, w tym do kształcenia praktycznego i języka angielskiego jest zgodna ze standardami kształcenia określonymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz. U. z 2012 r., poz. 631, zał. nr 4) w *sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa.*

1.5.6. Na studiach pierwszego stopnia student ma możliwość wyboru jednego z trzech przedmiotów określonych w obowiązujących standardach kształcenia tj. język migowy, promocja zdrowia psychicznego i zakażenia szpitalne, który jest realizowany w wymiarze 30 godzin.

Na studiach drugiego stopnia moduły do wyboru powinny stanowić co najmniej 10% liczby godzin pozostających do dyspozycji uczelni, czyli co najmniej 62,5 godz. Przedmioty do wyboru na ocenianym kierunku (studia II stopnia) są pogrupowane w trzy moduły: 1) wybrane zagadnienia z nauk społecznych, 2) wybrane zagadnienia z zakresu opieki specjalistycznej, 3) przedmioty ogólnouczelniane niezwiązane z kierunkiem studiów. Student zobowiązany jest do wyboru modułu 1 lub 2 (każdy moduł ma 3 ECTS) oraz 1 przedmiotu z grupy przedmiotów ogólnouczelnianych (2 ECTS). W module 1 i 2 jest wskazanych po 7 przedmiotów, realizowanych w wymiarze 5 lub 10 godzin, za który student otrzymuje ½ ECTS. W ramach modułu 1 „Organizacja i zarządzanie w praktyce pielęgniarstwa” student

realizuje: 1. Planowanie zapotrzebowania na opiekę pielęgniarską, 2. Projektowanie pielęgniarskich stanowisk kierowniczych. 3. System ocen pracowniczych. 4. Zarządzanie jakością. 5. Ergonomiczna analiza pracy. 6. Finansowanie opieki zdrowotnej. 7. Planowanie, budżetowanie, monitoring usług zdrowotnych. W ramach modułu 2 „Pielęgniarstwo specjalistyczne” student realizuje: 1. Pielęgniowanie w chorobach skóry, 2. Pielęgniowanie w psychiatrii dziecięcej, 3. Pielęgniarstwo w opiece hospicyjnej, 4. Pielęgniarstwo w kardiologii inwazyjnej, 5. Pielęgniarstwo w onkologii dziecięcej, 6. Pielęgniarstwo w rehabilitacji pacjentów w wieku rozwojowym, 7. Pielęgniarstwo w alergologii.

Do przedmiotów do wyboru z grupy ogólnouczelnianych należą: Etyczne wymiary sportu, Pedagogika specjalna, Hipoterapia, Problemy nauczania i uczenia się języków obcych, Toksykologia żywności, Współczesne stosunki międzynarodowe, Zioła i człowiek, Kwalifikowana pierwsza pomoc, Medycyna sądowa. Wymienione przedmioty na studiach stacjonarnych są realizowane w liczbie 30 godzin, a na niestacjonarnych w liczbie 18 godz.

Przedmioty ogólnouczelniane są realizowane na podstawie Zarządzenia nr 6/2015 Rektora UR z dnia 09.02.2015 r. w sprawie realizacji przedmiotów ogólnouczelnianych w UR. Zgodnie z § 1 przywołanego Zarządzenia program studiów zapewnia studentom realizację zajęć ogólnouczelnianych, poszerzających ich wiedzę z zakresu dyscypliny bądź dziedziny nie związanej ze studiowaniem kierunku. Również z przywołanego zarządzenia wynika liczba godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych

Na studiach pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo są spełnione wymagania określone w standardzie kształcenia w zakresie wyboru przedmiotów, liczby godzin i ECTS.

Na studiach drugiego stopnia są spełnione wymagania ilościowe (co najmniej 10% godz. pozostających do dyspozycji uczelni). Natomiast wątpliwości budzi wybór przedmiotów z grupy ogólnouczelnianych nie wchodzących w zakres kierunku studiów i obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej np. Etyczne wymiary sportu, Pedagogika specjalna, Problemy nauczania i uczenia się języków obcych, Toksykologia żywności, Współczesne stosunki międzynarodowe, Zioła i człowiek, lub propozycja przedmiotu o nazwie Kwalifikowana pierwsza pomoc, którego efekty są realizowane już na studiach pierwszego stopnia, a w zakresie zaawansowanych działań ratowniczych na studiach drugiego stopnia w ramach Intensywnej terapii i pielęgniarstwa w intensywnej opiece i Medycyny ratunkowej i pielęgniarstwa ratunkowego. Wskazane w przedmiotach do wyboru: Etyczne wymiary sportu, Pedagogika specjalna, Problemy nauczania i uczenia się języków obcych, Toksykologia żywności, Współczesne stosunki międzynarodowe, Zioła i człowiek efekty kształcenia odnoszą się do studiów o profilu ogólnoakademickim (dane z sylabusów do przedmiotów) i nie są wymagane w pracy na stanowisku pielęgniarki.

1.5.7 Na studiach pierwszego stopnia zajęcia w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem realizowane są w formie wykładów, ćwiczeń, seminariów i zajęć praktycznych. Dobór form zajęć zasadniczo umożliwia studentowi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Wątpliwości budzi jednak możliwość osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności z przedmiotów Zdrowie publiczne (BU 1-BU 27), Biochemia i biofizyka (AU3, AU7, AU8), Mikrobiologia z parazytologią (AI5, AU14, AU15), Patologia (AU11, AU12), ponieważ zajęcia realizowane są tylko w formie wykładów.

Organizacja zajęć pozwala na wykorzystanie wiedzy w kształtowaniu umiejętności. Zajęcia praktyczne poprzedzone są wykładami i zajęciami realizowanymi w pracowni umiejętności pielęgniarskich. Zajęcia praktyczne student realizuje w środowisku przyszłej pracy w formie zblokowanej pod nadzorem nauczyciela akademickiego z prawem wykonywania zawodu pielęgniarki, doświadczeniem zawodowym i dydaktycznym. Zajęcia praktyczne prowadzone

są w jednostkach, z którymi Uczelnia zawarła stosowne umowy. Liczebność grupy studenckiej na zajęciach praktycznych wynosi 7-8 studentów. Natomiast na zajęciach prowadzonych w oddziałach intensywnej terapii, neonatologicznych, pediatrycznych, bloku operacyjnym, sali porodowej, podstawowej opiece zdrowotnej i specjalistycznej ambulatoryjnej (poradnie, przychodnie, pracownie diagnostyczne) – liczba studentów w grupach nie przekracza 3-6 studentów. Organizację całości zajęć należy uznać za właściwą, bowiem uwzględnia sekwencyjność przedmiotów, stopniowanie trudności i łączenie teorii z praktycznym działaniem. Również organizacja kształcenia praktycznego daje możliwość kształtowania i doskonalenie umiejętności zawodowych bazujących na wiedzy teoretycznej oraz kształtowanie kompetencji społecznych niezbędnych w samodzielnej pracy pielęgniarki. Miejscem zajęć praktycznych są: oddziały pediatryczne, internistyczne, chirurgiczne, ginekologiczno-położnicze, psychiatryczne, neurologiczne, opieki paliatywnej i intensywnej terapii, rehabilitacji, oraz podstawowa opieka zdrowotna w zakresie opieki środowiskowej, długoterminowej, a także szkoły w zakresie opieki pielęgniarskiej w środowisku nauczania i wychowania. Dobór miejsc na realizację zajęć praktycznych dokonywany jest z wykorzystaniem opracowanych kryteriów, które uwzględniają: rodzaj i zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych, liczbę i kwalifikacje kadry pielęgniarskiej, organizację warunków kształcenia.

Organizacja zajęć praktycznych i efekty kształcenia konieczne do osiągnięcia są określone w sylabusach do przedmiotów.

Zaliczenie osiągniętych efektów kształcenia praktycznego następuje w Dzienniku Praktycznych Umiejętności Zawodowych, w którym przypisano efekty kształcenia do poszczególnych zajęć praktycznych i praktyk zawodowych wraz z 7 kryteriami oceny w zakresie: opanowanie wiedzy teoretycznej z określonej tematyki, znajomość zasad i techniki, sprawność i skuteczność, organizacja pracy i samodzielność, komunikowanie się, rozwiązywanie sytuacji nietypowych, postawa. Ocena dokonywana jest w skali od 2-5 punktów i przeliczana na oceny.

Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia zajęcia realizowane w kontakcie z nauczycielem akademickim to wykłady, ćwiczenia, seminaria oraz zajęcia praktyczne. Wątpliwości budzi osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności z przedmiotów: Pielęgniarstwo europejskie (AU3- AU6), Pielęgniarstwo specjalistyczne: opieka pielęgniarska w neurochirurgii (BU3), opieka nad chorym ze schorzeniami naczyń (BU12, BU13), Zarządzanie w pielęgniarstwie (AU7-AI11), bowiem zajęcia te realizowane są tylko w formie wykładów.

W opinii studentów formy zajęć zostały dobrane prawidłowo do zakładanych efektów kształcenia, a zajęcia praktyczne odbywają się we właściwych warunkach (jednakże obecni na spotkaniu studenci zwrócili uwagę na problem braku szatni i miejsca do przygotowania się do zajęć w placówkach medycznych, w których prowadzonych są zajęcia praktyczne; problem ten jest znany władzom wydziału, które podjęły działania w tej sprawie).

Jednostka stwarza możliwość indywidualizacji programu studiów dla osób wybitnie uzdolnionych oraz osób niepełnosprawnych. W opinii studentów liczba zajęć w ciągu dnia jest zbyt duża oraz brakuje odpowiednio długich przerw między zajęciami.

1.5.8. Zasady i sposób organizacji praktyk zawodowych określa Zarządzenie Rektora UR (Nr 40/2013) oraz Regulamin odbywania i zaliczania praktyk zawodowych zatwierdzony przez Radę Wydziału Medycznego z dnia 11 września 2014 r. Całość praktyk na wizytowanym kierunku koordynuje (zgodnie z tym zarządzeniem) powołany kierownik, który ma określone obowiązki. Praktyki realizowane są w zakładach opieki zdrowotnej, placówkach nauczania i

wychowania, z którymi uczelnia podpisała umowy i porozumienia na czas nieokreślony. Analiza umów i porozumień (96) wskazuje, że odpowiadają one potrzebom studentów kierunku pielęgniarstwo wskazanym w standardach kształcenia.

Czas i miejsce realizacji praktyk zawodowych na studiach pierwszego stopnia i drugiego stopnia jest zgodny z wymaganiami określonymi w obowiązujących standardach.

Na studiach pierwszego stopnia praktyka zawodowa jest realizowana po zakończeniu zajęć praktycznych w formie zblokowanej, w tym na I roku 240 godzin, II roku 600 godzin i na III roku 360 godzin. Praktyki zawodowe realizowane są w wakacje (od lipca do września) i śródrocznie (w semestrach zimowym i letnim). Wątpliwości budzi miejsce realizacji praktyk zawodowych z chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego na studiach pierwszego stopnia na Bloku Operacyjnym (40 godzin), bowiem efekty kształcenia z tego przedmiotu obejmują opiekę nad chorym w chirurgii ogólnej i mają przygotować absolwenta do pracy w oddziale chirurgicznym, a nie na bloku operacyjnym, na stanowisku pielęgniarki operacyjnej.

Na studiach drugiego stopnia praktyki zawodowe realizowane są w wymiarze 210 godzin, którym przypisano 10 ½ ECTS. Praktyka jest realizowana po zajęciach teoretycznych (bez zajęć praktycznych) w ramach modułu Pielęgniarstwo specjalistyczne (120 godz.: opieka nad chorym z cukrzycą, chorobami nerek, chorobami krwi, zaburzeniami psychicznymi, przewlekłymi chorobami układu oddechowego i ranami przewlekłym), Intensywna terapia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece (20 godz.), Onkologia i pielęgniarstwo onkologiczne (20 godz.), Pielęgniarstwo w kardiochirurgii (10 godz.) i Zarządzanie w pielęgniarstwie (40 godzin).

Praktyki zawodowe są realizowane pod bezpośrednim nadzorem wyznaczonej pielęgniarki zatrudnionej w miejscu realizacji praktyki, z którą podpisywana jest umowa cywilno-prawna. Dobór opiekunów odbywa się zgodnie z obowiązującymi kryteriami, które uwzględniają kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. Liczebność grup na praktykach oraz kryteria oceniania są takie same jak na zajęciach praktycznych.

Ogólne zasady związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia w zakresie praktyk zawodowych określone są w Regulaminie Studiów oraz sylabusach do praktyk. Sprawdzanie osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabytych w trakcie realizacji praktyk zawodowych polega na bezpośredniej obserwacji i wykonaniu przez studenta czynności określonych w Dzienniku Praktycznych Umiejętności Zawodowych (studia pierwszego stopnia) oraz Karcie Monitorowania Praktyk Zawodowych dla każdego rodzaju praktyki opracowanej dla studiów drugiego stopnia.

W opinii studentów organizacja systemu kształcenia praktycznego jest prawidłowa.

1.5.9 Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia poprzez udział nauczycieli akademickich w wyjazdach zagranicznych w ramach programu Erasmus+, międzynarodowych konferencjach naukowych i warsztatach międzykulturowych. Aktywność ta pozwoliła na opracowanie 13 kursów w języku angielskim dla studentów przyjeżdżających w ramach programu Erasmus. W semestrze letnim obecnego roku akademickiego realizowany jest program w języku angielskim dla studenta z Hiszpanii w zakresie: Pielęgniarstwa pediatrycznego, psychiatrycznego, neurologicznego i położniczo-ginekologicznego.

Program studiów przewiduje ponadto naukę języków obcych, poprzez uczestnictwo w lektoracie z języka angielskiego. W opinii studentów jakość zajęć prowadzonych w języku obcym jest zadowalająca.

1.6.1. Zasady rekrutacji na rok akademicki 2015/2016 zostały określone w Uchwale nr

316/2014 Senatu UR z dnia 29 maja 2014 roku w sprawie warunków i trybu rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów wyższych. Rekrutacja na studia odbywa się drogą elektronicznej rejestracji, a postępowanie przeprowadzają Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne.

Do ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia na ocenianym kierunku upoważnione są osoby posiadające świadectwo maturalne, albo inny dokument uznany za równoważny. Kwalifikacja kandydatów przeprowadzana jest na podstawie uzyskanej liczby punktów w rankingu. W przypadku kandydatów ze starą maturą bierze się pod uwagę oceny na świadectwie maturalnym z przedmiotów: biologia, chemia i fizyka. W przypadku kandydatów z nową maturą bierze się pod uwagę oceny na świadectwie maturalnym z języka polskiego, biologii lub chemii.

Warunkiem ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia na ocenianym kierunku jest posiadanie dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo. Rekrutacja kandydatów na studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia przeprowadzana jest w oparciu o egzamin testowy obejmujący zakres programu studiów pierwszego stopnia, w tym podstawy pielęgniarstwa, teorie pielęgniarstwa, pielęgniarstwo pediatryczne, internistyczne i chirurgiczne. Kandydaci na studia drugiego stopnia mają podany wykaz obowiązującej literatury na podstawie której przygotowujący jest test egzaminacyjny.

Limit przyjęć na studia corocznie określa Dziekan Wydziału uwzględniając infrastrukturę dydaktyczną, potencjał kadrowy i potrzeby regionu.

Studenci ocenili pozytywnie przebieg i organizację procesu rekrutacji oraz wielkość limitu przyjęć.

1.6.2. Kierunek pielęgniarstwo jest kierunkiem regulowanym. Przyjęcia kandydatów w oparciu o potwierdzenie efektów uczenia się nie dotyczą tego kierunku.

1.7.1 Metody sprawdzania oraz oceny przyjętych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określone w sylabusach przedmiotów są adekwatne do założonych efektów kształcenia. Jednak w większości ocenionych przez ZO PKA pracach etapowych, zwłaszcza dotyczących efektów kształcenia uzyskiwanych przez studenta w ramach pracy własnej stwierdzono brak oceny pracy, brak kryteriów oceny oraz brak wskazania efektów kształcenia, które osiągnęli studenci w wyniku przygotowania pracy.

Zasady zaliczenia przedmiotu zostały określone w § 33, a zasady przygotowania i zaliczenia pracy dyplomowej w § 42-46 Regulaminu studiów Uniwersytetu Rzeszowskiego zatwierdzonego przez Senat Uczelni Uchwałą nr 473/04/2015 z dnia 30 kwietnia 2015 r. Warunkiem uzyskania zaliczenia jest osiągnięcie przez studenta wszystkich założonych efektów kształcenia określonych w sylabusach do przedmiotu. Ocena (bardzo dobry, dobry plus, dobry, dostateczny plus, dostateczny i niedostateczny) uzyskana przez studenta na zaliczeniu lub egzaminie jest wpisywana w kartę okresowych osiągnięć studenta, protokole zaliczenia oraz w indeksie. Regulamin określa również terminy zaliczeń i egzaminów oraz możliwości studenta w sytuacji uzyskania oceny niedostatecznej. Potwierdzenie osiągnięcia założonych efektów kształcenia jest dokumentowane również w Dzienniku Praktycznych Umiejętności Zawodowych (studia pierwszego stopnia) oraz Karcie Monitorowania Praktyk Zawodowych (studia drugiego stopnia).

Dyplomowanie jest końcowym etapem weryfikacji osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Ze względu na specyfikę studiów, Rada Wydziału Medycznego podjęła Uchwałę nr 11 z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie warunków dopuszczenia i przeprowadzania

egzaminu dyplomowego oraz zasad ustalenia ostatecznego wyniku studiów na kierunkach: fizjoterapia, pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne, dietetyka, elektroradiologia i zdrowie publiczne.

Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie pozytywnych ocen z wszystkich przedmiotów objętych planem studiów i z pracy dyplomowej. We wskazanych wewnętrznych regulacjach uwzględniono również samodzielność napisania pracy przez studenta weryfikowana w ramach stosowania systemu antyplagiatowego. Zasady pisania pracy dyplomowej obejmują warunki dopuszczenia do egzaminu, organizację oraz kryteria oceniania. Opiekunami pracy dyplomowej i recenzentami są nauczyciele ze stopniem naukowym co najmniej doktora. Recenzenta pracy powołuje Dziekan Wydziału.

Egzamin dyplomowy na studiach pierwszego stopnia składa się z części teoretycznej, praktycznej organizowanej w warunkach naturalnych, w trzech oddziałach klinicznych (pediatrii, chirurgii i interny) oraz z obrony pracy dyplomowej. Część teoretyczna egzaminu polega na rozwiązaniu testu z zakresu pielęgniarstwa pediatrycznego, internistycznego i chirurgicznego. Część praktyczna egzaminu przeprowadzana metodą „próby pracy” polega na sprawowaniu opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w czasie dyżuru trwającego 8 godzin oraz złożeniu ustnego i pisemnego sprawozdania z procesu pielęgnowania na arkuszach dostarczonych przez komisję. Obrona pracy dyplomowej obejmuje prezentację głównych tez pracy oraz odpowiedź na 3 pytania zadane przez członków komisji. Komisje egzaminacyjne powołuje Dziekan Wydziału.

Egzamin dyplomowy na studiach drugiego stopnia składa się z części teoretycznej przeprowadzanej w formie pisemnej, praktycznej – analiza opisu przypadku oraz obrony pracy magisterskiej. Egzamin teoretyczny jest egzaminem testowym składającym się ze 120 pytań (jednokrotnej i wielokrotnej odpowiedzi) z zakresu efektów kształcenia dotyczących opieki specjalistycznej określonych w obowiązującym standardzie kształcenia. Część praktyczna egzaminu polega na pisemnym rozwiązaniu zadania problemowego dotyczącego efektów kształcenia A.U1- A.U29 oraz B.U1- B.U22, czyli obejmuje wszystkie efekty kształcenia umiejętności w zakresie wybranych nauk społecznych oraz nauk w zakresie opieki specjalistycznej. Ocena z egzaminu wyrażona jest punktach: 120 - egzamin teoretyczny i 50 – egzamin praktyczny. Sumowane punkty z obu części egzaminu (170) przeliczane są na oceny w ustalonej skali (170-153 – bdb, 152-136 - db plus, 135-119 - dobry, 118-102 - dostateczny plus, 101-84 - dst., 85 i mniej – ndst.). Obrona pracy magisterskiej polega na prezentacji pracy oraz odpowiedzi na 3 pytania zadane przez każdego z członków komisji.

Zgodnie z przywołaną powyżej uchwałą Senatu UR - praca licencjacka może mieć charakter: badawczy, np. sondaż diagnostyczny, studium przypadku (preferowana forma) lub pogładowy. Natomiast praca magisterska powinna być pracą badawczą. W wyjątkowych przypadkach może być dopuszczona praca o charakterze pogładowym. Uchwała również określa strukturę pracy, sposób stosowania przypisów i wykazu piśmiennictwa. Analiza losowo wybranych prac dyplomowych wykazała, że prace licencjackie na kierunku pielęgniarstwo spełniały wymogi Uchwały (prace badawcze, pogładowe, studium przypadku), ale nie spełniały wymogów określonych w obowiązujących standardach kształcenia dla studiów I stopnia, które zakładają wyłącznie prace o charakterze kazuistycznym.

Analizowane przez ZO PKA prace magisterskie miały charakter badawczy. Oceny recenzentów i promotorów były adekwatne do poziomu pracy. Wszystkie prace w pełni odpowiadały wymaganiom stawianym pracom magisterskim.

1.7.2. Na ocenianym kierunku studiów stosowana jest weryfikacja efektów kształcenia etapowa i końcowa i obejmuje ona zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Weryfikacja etapowa (zaliczenie lub egzamin z przedmiotu) przeprowadzana jest w ramach realizacji poszczególnych przedmiotów kształcenia teoretycznego, zajęć praktycznych,

praktyk zawodowych. Weryfikacja etapowa efektów kształcenia przeprowadzana jest w formie prac pisemnych (eseje, kolokwia, testy), prezentacji multimedialnych i sprawdzianów praktycznych. Końcowa weryfikacja obejmuje egzamin dyplomowy praktyczny i teoretyczny. Zasady zaliczania przedmiotów określone w sylabusach do przedmiotów i są zgodne z Regulaminem studiów. W każdym przedmiocie wskazane są warunki dopuszczenia studenta do zaliczenia i/lub egzaminu, metody weryfikacji efektów kształcenia wraz ze szczegółowymi kryteriami oceny. W warunkach dopuszczenia studenta do zaliczenia uwzględniono obecność na zajęciach dydaktycznych i możliwość odrobienia zajęć w sytuacji nieobecności.

Weryfikacja efektów kształcenia w ramach zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dokonywana jest w oparciu o kryteria zamieszczone w dokumentacji kształcenia praktycznego.

Na kierunku Pielęgniarstwo stosuje się właściwe metody sprawdzania efektów kształcenia osiągniętych przez studenta w toku kształcenia. System oceny efektów kształcenia jest przejrzysty, ściśle wystandaryzowany, znany studentom i przez nich zrozumiały, umożliwia weryfikację zakładanych celów. System weryfikacji efektów kształcenia na wszystkich etapach procesu kształcenia obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia, a sposoby ich weryfikacji ocenia się jako właściwe.

Na kierunku pielęgniarstwo nie są prowadzone zajęcia z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość.

W opinii studentów są oni oceniani obiektywnie i sprawiedliwie. Studenci otrzymują informację o wynikach egzaminu w terminie nie późniejszym niż siedem dni od daty jego przeprowadzenia. W opinii studentów proces przekazywania informacji zwrotnej w zakresie wyników egzaminów jest prawidłowy. Studenci stwierdzili, że są informowani o terminach egzaminów, w tym o terminach egzaminów poprawkowych z wyprzedzeniem, co umożliwia odpowiednie przygotowanie się do nich.

3. Uzasadnienie - efekty kształcenia realizowane na ocenianym kierunku zostały sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiający ich weryfikację. W przypadku studiów I stopnia są one zgodne ze standardem kształcenia. W przypadku dodatkowej oferty programowej na studiach II stopnia, realizowane efekty kształcenia należą, obok obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej, do którego uczelnia przyporządkowała wizytowany kierunek, także do obszaru nauk humanistycznych, dyscypliny: filozofia i językoznawstwo. Standard kształcenia dla studiów II stopnia na kierunku pielęgniarstwo nie wskazuje obszaru kształcenia, jednak ogólne efekty kształcenia wyraźnie precyzują, że dyplom magistra pielęgniarstwa otrzymuje absolwent, który „posiada specjalistyczną wiedzę z zakresu pielęgniarstwa i innych nauk medycznych”.

Uchwała Senatu Uczelni zatwierdzająca efekty kształcenia nie obejmuje kierunkowych efektów kształcenia realizowanych w ramach uzupełniającej oferty programowej.

Realizacja efektów kształcenia w ramach studiów I stopnia upoważnia do uzyskania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki/pielęgniarsza.

Program studiów oraz organizacja procesu kształcenia zasadniczo są zgodne z wymaganiami określonymi w standardach kształcenia na kierunku pielęgniarstwo. Jednak na studiach I stopnia nie jest spełniony warunek dotyczący całkowitej liczby godzin kształcenia, która na wizytowanym kierunku wynosi 4780. W tej liczbie zawiera się jednak łącznie 90 godzin zajęć nie ujętych w standardzie. W efekcie liczba godzin przewidzianych na realizację przedmiotów określonych w standardach wynosi 4690 godz., a nie 4720 godz., tj. brak jest 30 godzin.

W przypadku wybranych przedmiotów zarówno na studiach I jak i II stopnia wątpliwość budzi możliwość uzyskania efektów kształcenia z zakresu umiejętności z uwagi na to, że przedmioty te realizowane są wyłącznie w formie wykładów. Wątpliwość budzi także realizacja praktyki zawodowej z Chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego na bloku operacyjnym, podczas gdy efekty kształcenia z tego przedmiotu dotyczą opieki pielęgniarzkiej sprawowanej w oddziałach chirurgicznych.

Przedmioty do wyboru na studiach drugiego stopnia są z profilu ogólnoakademickiego i w większości nie są zgodne z kierunkiem pielęgniarstwo i obszarem nauk medycznych, nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej.

Stosowane metody kształcenia umożliwiają zdobycie zakładanych efektów kształcenia. W programie kształcenia uwzględniono zajęcia prowadzone w językach obcych, których poziom studenci oceniają jako zadowalający.

W opinii studentów metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. Studenci pozytywnie ocenili obowiązującą procedurę dyplomowania oraz znają warunki zaliczenia przedmiotów. Metody oceniania są konsekwentnie realizowane przez prowadzących zajęcia oraz zapewniają swobodną i obiektywną ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia. Proces otrzymywania informacji zwrotnej o wynikach egzaminów należy uznać za prawidłowy. Zasady rekrutacji na kierunek pielęgniarstwo studia pierwszego i drugiego stopnia są obiektywne i zapewniają właściwy dobór kandydatów umożliwiając im osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Uczelnia stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia umożliwiając weryfikację zakładanych celów i osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia, system ten jest powszechnie dostępny. Zgodnie z Regulaminem studiów kryteriami weryfikacji efektów kształcenia są zaliczenia/zaliczenia z oceną oraz egzaminy. Zwraca się uwagę, że praca dyplomowa na studiach I stopnia powinna mieć charakter kazuistyczny.

4.Zalecenia:

1. zaleca się zaplanowanie realizacji praktyki zawodowej z Chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego na oddziałach chirurgicznych, a nie na bloku operacyjnym (40 godzin),
2. zaleca się zatwierdzenie przez Senat Uczelni wszystkich kierunkowych efektów kształcenia, tj. realizowanych także w ramach uzupełniającej oferty programowej na studiach I i II stopnia.
3. zaleca się dokonanie korekty liczby godzin realizowanych na studiach I stopnia w celu spełnienia warunków określonych w standardach kształcenia.
4. zaleca się weryfikację form zajęć we wskazanych przedmiotach w celu zapewnienia osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności i lepszego przygotowania do realizacji praktyk zawodowych.
5. zaleca się, aby na studiach I stopnia praca dyplomowa miała charakter kazuistyczny.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub

doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. *

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. *

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1. Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego na studiach I i II stopnia 14 nauczycieli akademickich, w tym 6 samodzielnych nauczycieli akademickich i 8 doktorów. Zespół oceniający biorąc pod uwagę warunki dotyczące minimum kadrowego określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 roku, a w szczególności dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe, formę zatrudnienia i złożone oświadczenia do minimum kadrowego zaliczył wszystkie proponowane przez uczelnię osoby. W grupie nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego na kierunku pielęgniarstwo jest: trzech prof. dr hab. n. med., dwóch dr hab. n. med. prof. nadzw., jeden dr hab. n. o zdrowiu, pięciu dr n. med., trzech dr n. o zdrowiu. Każdy z nauczycieli złożył w czerwcu 2015 r. oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie go do minimum kadrowego na ocenianym kierunku. Wszyscy nauczyciele akademicy zaliczeni do minimum kadrowego posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze nauk medycznych, nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej, w dziedzinie nauk o zdrowiu (do której odnoszą się efekty kształcenia), a także posiadają odpowiednie doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia określonych w zakresie umiejętności.

W dniu wizytacji na kierunku Pielęgniarstwo studiowało 517 studentów. Proporcja liczby nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego do liczby studentów na wizytowanym kierunku jest właściwa (jest mniejsza niż 1:60) i wynosi 1:37, co jest zgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (§ 14 pkt).

Podsumowując: Minimum kadrowe spełnia wymagania dla ocenianego kierunku na poziomie studiów I i II stopnia.

2.2 Kierunek pielęgniarstwo jest regulowany, a standardy kształcenia określają kompetencje dydaktyczne nauczycieli w odniesieniu do prowadzonych zajęć. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na wizytowanym kierunku posiadają wymagane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. W skład kadry wchodzi osoby posiadające czynne prawo

wykonywania zawodu pielęgniarki, położnej lub lekarza. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodu prowadzone są przez osoby posiadające czynne prawo wykonywania zawodu oraz doświadczenie zdobyte poza uczelnią.

Jednostka dysponuje kadrą naukową, posiadającą dorobek naukowy odpowiadający obszarowi kształcenia właściwemu dla ocenianego kierunku. Nauczyciele akademicki prowadzą liczne badania naukowe o tematyce przydatnej w pielęgniarstwie. Wiele prac naukowych nauczycieli akademickich na kierunku pielęgniarstwo było publikowanych w recenzowanych czasopismach. Wyniki prowadzonych badań były prezentowane na licznych konferencjach krajowych i międzynarodowych. W latach 2014-2015 opublikowano: 26 publikacji z listy A, 54 z listy B MNiSW, 6 monografii, 17 rozdziałów monografii. Zorganizowano 11 konferencji naukowych.

Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia oraz mieszczą się w obszarze nauk przypisanych kierunkowi.

W niektórych przypadkach obsada zajęć budzi wątpliwości, np. mgr pedagogiki prowadzący zajęcia praktyczne w ramach przedmiotu Promocja Zdrowia na studiach I stopnia, mgr pielęgniarstwa z ukończonym kursem kwalifikacyjnym w dziedzinie Pielęgniarstwa ratunkowego prowadzący ćwiczenia na studiach II stopnia w zakresie Pielęgniarstwa specjalistycznego: Opieka pielęgniarska nad chorym psychicznie i jego rodziną:- brak dokumentów potwierdzających zgodność kwalifikacji osób prowadzących ten przedmiot z obowiązującymi przepisami prawnymi, które do tych zajęć przewidują nauczycieli odpowiednio z prawem wykonania zawodu, właściwymi kwalifikacjami, doświadczeniem zawodowym lub dorobkiem naukowym.

2.3 Polityka kadrowa prowadzona przez UR ściśle związana jest z koniecznością zaspokojenia podstawowych celów Uczelni związanych z działalnością dydaktyczno-naukową ze szczególnym uwzględnieniem odnawialności kadry i jej rozwojem naukowym. Nauczyciele akademicki mają obowiązek zdobywania kolejnych stopni i tytułów naukowych. Weryfikacji zatrudnienia Uczelnia dokonuje przez system przeglądów kadrowych wg znowelizowanej Ustawy o szkolnictwie wyższym. Uczelnia wspiera rozwój kadry poprzez aktywizację pracowników do badań naukowych, przez mobilizację pracowników naukowych do pozyskiwania środków na badania naukowe, zwiększanie liczby nowych doktoratów, nowych habilitacji, przez organizowanie zespołów badawczych ds. współpracy naukowej z ośrodkami zagranicznymi, zwiększanie możliwości zmiany zatrudniania ze stanowisk dydaktycznych na stanowiska naukowo – dydaktyczne, co przekłada się na lepszą dydaktykę na kierunku Pielęgniarstwo. W ramach polityki kadrowej, ukierunkowanej na rozwój naukowy i dydaktyczny nauczycieli akademickich, pokrywane są w pełni lub częściowo koszty uczestnictwa w kursach kwalifikacyjnych, specjalistycznych, dokształcających, studiach podyplomowych, specjalizacjach oraz koszty przeprowadzenia przewodów doktorskich i habilitacyjnych. W latach 2013-2016 objęto wsparciem 28 osób podnoszących kwalifikacje zawodowe i pedagogiczne. Informacje powyższe wynikają z procedur przyjętych w Instytucie, akt osobowych pracowników oraz częściowo uzyskano je na spotkaniu ZO PKA z nauczycielami.

3. Uzasadnienie oceny - Uczelnia spełnia warunki odnośnie minimum kadrowego na ocenianym kierunku, na poziomie studiów I i II stopnia. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.

Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje

dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. Jednak w niektórych przypadkach nauczyciele akademicy prowadzą ćwiczenia i zajęcia praktyczne niezgodnie z posiadaną specjalizacją.

Polityka kadrowa prowadzona w Uczelni/Wydziale pozwala na właściwy dobór kadry naukowo - dydaktycznej oraz rozwój naukowy i zawodowy.

4. Zalecenia:

Zaleca się zweryfikowanie obsady niektórych przedmiotów:

- zajęcia praktyczne w ramach przedmiotu Promocja Zdrowia na studiach I stopnia prowadzi pedagog,

- ćwiczenia na studiach II stopnia w zakresie Pielęgniarstwa specjalistycznego: Opieka pielęgniarska nad chorym psychicznie i jego rodziną prowadzi mgr pielęgniarstwa z ukończonym kursem kwalifikacyjnym w dziedzinie Pielęgniarstwa ratunkowego.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia.

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. *

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1 Jednostka prowadząca wizytowany kierunek charakteryzuje się ścisłą i różnorodną współpracą z interesariuszami zewnętrznymi w procesie kształcenia. We współpracę tę zaangażowane są jednostki umożliwiające studentom zdobywanie i poszerzanie zakresu swoich umiejętności i kompetencji społecznych. W jednostkach zewnętrznych odbywają się praktyki zawodowe oraz zajęcia praktyczne. Kadra, reprezentowana jest przez wielu dydaktyków, którzy w dużej mierze są jednocześnie praktykami. Posiadają znaczące doświadczenie zawodowe, w większości zdobyte poza uczelnią i we własnym zakresie w ramach kształcenia podyplomowego. Jednostka przestrzega specjalnie opracowanych kryteriów doboru osób nadzorujących praktyki zawodowe ze strony pracodawców, aby ich kwalifikacje spełniały określone wymogi niezbędne do zaangażowania się w proces dydaktyczny. Włączenie pracodawców w proces budowania oferty edukacyjnej może zapewnić jednostce jej poszerzenie w zakresie dopuszczonym przez standardy kształcenia. W marcu 2016 roku powstała na poziomie wydziałowym Formalna Rada Pracodawców, jednakże efekty jej pracy są na razie ograniczone z uwagi na krótki okres funkcjonowania. Planowane są co semestralne spotkania koordynatorów przedmiotów zawodowych z przedstawicielami pracodawców. Pracodawcy deklarują gotowość uczestnictwa w określaniu

efektów kształcenia dotyczących umiejętności oraz kompetencji społecznych jako ściśle współpracujący z zespołem dydaktycznym, oczywiście w zakresie dopuszczonym przez standardy, tj, głównie na studiach II stopnia. Na początku każdego roku akademickiego spotykają się opiekunowie lat wraz z pracodawcami i ustalają zakres prowadzenia planowanych zajęć kształcenia praktycznego. Zmiany wprowadzane są do sylabusów. Prowadzone są analizy „Losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Rzeszowskiego” wszystkich absolwentów na poziomie uczelni. Student wraz z kartą obiegową dostarcza wypełnioną ankietę do Biura Karier. Niestety nie ma bieżących analiz dedykowanych poszczególnym kierunkom, w tym przede wszystkim ocenianemu kierunkowi. Taka szczegółowa analiza korzystnie wpłynęłaby na proces doskonalenia jakości kształcenia.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi jest sformalizowana, a umowy między placówkami, a akredytowaną jednostką są zawarte na czas nieokreślony. Warto podkreślić, że bez wątpienia w odniesieniu do efektów kształcenia, weryfikacji i przy ocenie stopnia ich realizacji oraz organizacji praktyk zawodowych jest ona skuteczna. Umożliwia to zdobycie umiejętności i kompetencji społecznych na jednakowym poziomie przez wszystkich studentów. Część praktyczna egzaminu dyplomowego odbywa się w miejscach odbywania praktyk zawodowych.

3.2. Jednostka nie prowadzi studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych, za wyjątkiem realizacji części zajęć praktycznych i praktyk studenckich z wykorzystaniem bazy zewnętrznej.

3. Uzasadnienie oceny - jednostka skutecznie i aktywnie współpracuje z otoczeniem zewnętrznym i pracodawcami szczególnie w procesie osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie praktyk zawodowych i zajęć praktycznych. Kadra dydaktyczna posiada znaczące doświadczenie zawodowe zdobyte we własnym zakresie i w większości poza uczelnią. Podpisane umowy pomiędzy akredytowaną jednostką, a interesariuszami zewnętrznymi pozwalają osiągać założone efekty kształcenia. Ważne są także jasno określone kryteria doboru kadry dydaktycznej zaangażowanej w kształcenia praktyczne.

4. Zalecenia - brak

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom

i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach

zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Ocena– w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1 Bazę dydaktyczną Instytutu Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu stanowią budynki zlokalizowane przy ulicy Al. Kopisto 2A (Dziekanat Wydziału, Instytut Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu, sale wykładowe), ul. Warzywnej 1A (Przyrodniczo-Medyczne Centrum Badań Innowacyjnych, pracownie, sale seminaryjne) oraz ul. Warszawskiej 26a (sale wykładowe).

Obiekt przy Al. Kopisto 2A o łącznej powierzchni 775 m² będący w użytkowaniu Instytutu Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu obejmuje 2 sale seminaryjne, każda dla 15 osób, 8 sal ćwiczeniowych, w tym 2 dla 30 osób każda i 6 dla 25 osób każda, aulę na 156 miejsc oraz pomieszczenia administracyjne. Każdą z sal dydaktycznych wyposażono w ławki, krzesła, projektor, ekran i tablicę.

W budynku przy ulicy Warszawskiej 26a o pow. 200 m² znajdują się: 1 sala wykładowa na 90 miejsc oraz 4 sale ćwiczeniowe, w tym 3 dla 30 osób każda i 1 dla 20 osób. W budynku są biurka i krzesła dla nauczycieli, miejsca siedzące dla studentów oraz tablice.

W kompleksie Przyrodniczo-Medycznego Centrum Badań Innowacyjnych znajduje się 8 sal seminaryjnych oraz Laboratorium Innowacji w Pielęgniarstwie posiadające trzy Pracownie Umiejętności Pielęgniarskich o łącznej pow. 100 m² wyposażone w sprzęt do kształtowania umiejętności praktycznych u studentów kierunku Pielęgniarstwo, tj. symulatory, тренаżery, aparaturę medyczną, sprzęt jednorazowy. Wyposażenie pracowni wymaga jednak uzupełnienia w zakresie kształtowania umiejętności praktycznych w warunkach symulowanych, np. o symulatory noworodka, niemowlęcia i dziecka starszego. Jednostka dysponuje także pracowniami profilowanymi: pracownią stanów zagrożenia życia (33 m²) wyposażoną w łóżka szpitalne, тренаżery oraz sprzęt jednorazowego użytku; pracownią telematyki (34 m²), pracownią badań fizykalnych w pielęgniarstwie (30 m²), która jednak nie posiada wyposażenia w тренаżery, symulatory i sprzęt do badania fizykalnego. W budynku znajduje się również magazyn sprzętu jednorazowego i wielorazowego, szatnia studencka (męska i żeńska), węzeł sanitarny oraz pomieszczenie socjalne na instruktorów.

W opinii studentów baza dydaktyczna jest dostosowana do form zajęć, sale są wystarczająco duże, aby zajęcia były realizowane we właściwych warunkach. Infrastruktura uczelni jest udostępniana studentom także na działalność dodatkową (np. w ramach projektów kół naukowych). Uczelnia podejmuje działania w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych; jednakże obecny budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych; władze Wydziału poinformowały członków Zespołu Oceniającego o planowanym remoncie. Władze Wydziału zapewniły, iż w razie potrzeb, grupy zajęciowe, w których uczestniczyliby studenci niepełnosprawni, mają zajęcia w salach na parterze. Studenci zwrócili uwagę na problem braku szatni i miejsca do przygotowania się do zajęć w placówkach medycznych, w których prowadzonych są zajęcia praktyczne. W opinii studentów dostęp do Internetu w budynkach Wydziału jest adekwatny do ich potrzeb.

4.2 Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, przy ul. Pigoń 8. wraz z bibliotekami

wydziałowymi i instytutowymi tworzy system biblioteczno-informacyjny Uniwersytetu Rzeszowskiego o pow. 16428 m². Wypożyczalnia i Czytelnia są czynne poniedziałek-piątek w godzinach: 8.00-18.30 oraz w sobotę w godzinach: 08.00-15.00. Czytelnia, o pow. 160 m² dysponuje łącznie 24 miejscami dla użytkowników oraz 2-ma stanowiskami komputerowymi. Jest wyposażona w księgozbiór podręczny oraz sprzęt informatyczny, reprograficzny i audiowizualny.

Biblioteka gromadzi zbiory i e-zbiory o tematyce odpowiadającej kierunkom studiów w Uniwersytecie Rzeszowskim. Zbiory Biblioteki to ponad 790 tys. woluminów książek, blisko 110 tys. woluminów czasopism oraz 24 tys. jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych (wg stanu na dzień 31.12.2015).

Księgozbiór związany z pielęgniarstwem oraz naukami medycznymi udostępniany jest w Czytelni Medycznej oraz Czytelni Czasopism Naukowych, a także w ramach wypożyczeń miejscowych i międzybibliotecznych.

Księgozbiór medyczny stanowią: dla Pielęgniarstwa: książki tradycyjne - 552 tytułów, książki elektroniczne - 461 tytułów, w tym 28 tytułów w j. polskim, czasopisma tradycyjne - 7, czasopisma elektroniczne - 723; Dla zakresu Medycyna: książki tradycyjne - 5100 tytułów, tj. ponad 10,5 tys. woluminów, książki elektroniczne - 4750 tytułów (j. ang), czasopisma tradycyjne - 73 tytuły oraz czasopisma elektroniczne - 4242 tytuły (j. ang). Użytkownicy Biblioteki UR mają zapewniony dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki, a w jej ramach do platform: Springer, Elsevier, EBSCO, Willey-Blackwell, AIP/APS, IOP, Medline, Jstor. Bazy oferują liczne informacje bibliograficzne i abstraktowe. Z dziedziny medycyny Biblioteka UR umożliwia dostęp do platform specjalistycznych: Medline – 2550 tytułów czasopism medycznych, OVIDSp –LWW, Polska Bibliografia Lekarska.

W 2015 r. Biblioteka Uniwersytecka na zakup książek medycznych przeznaczyła ok. 75 tys. zł, co stanowiło 16% całego budżetu przeznaczanego na zakup druków zwartych (459 321 zł).

W opinii studentów liczba dostępnych w bibliotece egzemplarzy zalecanej literatury, która jest wymagana przez prowadzących zajęcia, jest wystarczająca. Godziny otwarcia biblioteki zostały dostosowane zarówno do potrzeb studentów stacjonarnych i jak i niestacjonarnych. Liczba stanowisk do samodzielnej pracy oraz stanowisk komputerowych jest wystarczająca w stosunku do liczby studentów Wydziału. System wypożyczeń działa prawidłowo.

4.3 Na kierunku pielęgniarstwo nie prowadzi się kształcenia na odległość.

3. Uzasadnienie - liczba i powierzchnia sal dydaktycznych, w tym pracowni umiejętności pielęgniarzkich i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na kierunku Pielęgniarstwo, w tym do liczby studentów. Wyposażenie pracowni umiejętności pielęgniarzkich wymaga uzupełnienia w zakresie kształtowania umiejętności praktycznych w warunkach symulowanych, np. o symulatory noworodka, niemowlęcia i dziecka starszego. Wskazane jest także wyposażenie pracowni badania fizykalnego w stosowne fantomy. Studenci pozytywnie opiniują infrastrukturę dydaktyczną uczelni. W opinii studentów infrastruktura i wyposażenie jest adekwatne do wykorzystywanego w pracy zawodowej i pozwala na wykonywanie prac wynikających z programu studiów. Biblioteka z bezpośrednim dostępem do księgozbioru oraz czasopism, wyposażona w komputery z dostępem do Internetu, stwarza warunki dla studentów do korzystania z licznych zbiorów zarówno z zakresu kierunku ocenianego, jak i innych dziedzin. W bibliotece znajduje się literatura wymagana przez prowadzących zajęcia. System wypożyczeń działa prawidłowo. Funkcjonowanie biblioteki spełnia oczekiwania studentów.

Zalecenia

Zaleca się uzupełnienie wyposażenia pracowni umiejętności pielęgniarskich w fantomy do nauki opieki nad dzieckiem w różnym wieku oraz pracowni badania fizykalnego w fantomy umożliwiające uzyskanie umiejętności z tego zakresu w warunkach symulowanych.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. *

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku. *

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1 Nauczyciele akademicki i przedstawiciele władz wydziału mają dyżury w wymiarze satysfakcjonującym studentów. Studenci pozytywnie oceniają wsparcie nauczycieli akademickich w procesie zdobywania efektów kształcenia, w tym możliwość dodatkowych konsultacji oraz otrzymania dodatkowych materiałów.

Na ocenianym kierunku nie przyjęto rozwiązań systemowych związanych z rozpatrywaniem skarg i rozwiązywaniem sytuacji konfliktowych. Nie wdrożono w tym zakresie żadnych procedur ani wytycznych, które zabezpieczyłyby strony ewentualnych konfliktów czy sytuacji patologicznych. Poprzestano na zastosowaniu zwyczajowego rozpatrywania wniosków i skarg przez kierowników jednostek Uczelni. Należy zwrócić uwagę, iż studenci nie mają informacji na temat sposobu postępowania w sytuacjach konfliktowych.

Studenci wybitnie uzdolnieni mają możliwość wnioskować o indywidualizację procesu kształcenia zgodnie z przyjętym *Regulaminem studiów*. Mogą również uczestniczyć w pracach kół naukowych, ubiegać się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Zasady przyznawania stypendiów są znane studentom oraz powszechnie dostępne - zamieszczone są na stronie internetowej. Wybitni studenci mogą być nagrodzeni listem Gratulacyjnym Dziekana, a najlepsi absolwenci mogą otrzymać Dyplom uznania Dziekana oraz medal „Dla najlepszego absolwenta Wydziału Medycznego”, a także Laur Rektora.

Studenci mają możliwość wyboru opiekuna i tematu pracy dyplomowej. Na spotkaniu z ZO studenci podkreślili, że wysoko cenią sobie wsparcie udzielane im przez nauczycieli

akademickich podczas przygotowywania prac dyplomowych, ze względu na zaangażowanie opiekunów.

Rektor w porozumieniu z samorządem studenckim zgodnie z art. 186 ust. 1 ustalił *Regulamin przyznawania pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego* (dalej: regulamin pomocy materialnej). Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej i współpraca w tym zakresie z przedstawicielami studentów odbywa się co do zasady zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy.

Aktualny system pomocy materialnej jest skuteczny i wydajny. Studenci mogą korzystać z domów studenckich Uniwersytetu. W opinii studentów warunki mieszkania w domach studenckich są dobre.

Zgodnie z zapisami umowy dotyczącej świadczenia usług edukacyjnych przez UR, wysokość opłat za te usługi określona jest w odpowiednim zarządzeniu, które jednak nie jest załącznikiem do umowy. Jest to niezgodne z art. 160a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, według którego wysokość opłat za usługi edukacyjne określa umowa między studentem a uczelnią. Brak określenia wysokości opłat za usługi edukacyjne w umowie może zostać uznane za niewypełnienie dyspozycji wyrażonej w art. 160a ust. 1 powołanej powyżej ustawy.

5.2 Studenci mają możliwość udziału w krajowych i międzynarodowych programach mobilności studenckiej, także w ramach umów bilateralnych podpisanych przez Wydział. Liczba studentów zainteresowanych wymianą zmniejsza się. Informacje na temat zasad rekrutacji na oferowane wyjazdy są powszechnie dostępne i znane. Zapewnione są także sprawiedliwe i równe szanse uczestnictwa w wymianach, co potwierdzili studenci obecni na spotkaniu z ZO. Studenci pozytywnie oceniają pracę koordynatorów programu ERASMUS +. Uznali oni, że oferta proponowanych programów stypendialnych jest adekwatna do ich potrzeb (w zakresie podpisanych przez uczelnię umów) oraz oceniają ją pozytywnie. Pracownicy Wydziału w pełni respektują zasadę uznawalności osiągnięć w ramach programu ERASMUS+ nie stwarzając w tym zakresie problemów.

Studenci otrzymują informację na temat możliwości udziału w programach mobilności studenckiej za pośrednictwem strony internetowej uczelni, profilu uczelni na portalu społecznościowym oraz od prowadzących zajęcia, a także w ramach bliskiej współpracy ze Studenckim Kołem Naukowym Multikultura.

5.3 Ważną rolę we wsparciu studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym odgrywa w Uczelni Biuro Karier, które udostępnia studentom i absolwentom oferty pracy, praktyk i staży. Biuro prowadzi również dodatkowe warsztaty z zakresu umiejętności miękkich, otwarte wykłady praktyków i pracodawców, dokonuje analizy ofert pracy w kontekście planów zawodowych absolwentów.

Uczelnia dofinansowuje inicjatywy członków studenckich kół naukowych, projekty studenckie, jak również oferuje inną pomoc w nawiązywaniu współpracy z otoczeniem społeczno-kulturalnym, na przykład wsparcie dla organizowanych przez jednostkę oraz samorząd studencki konferencji. Studenci mają również możliwość uczestniczenia w spotkaniach z osobami wizytującymi z uczelni partnerskich.

Na uczelni działa samorząd studencki. Samorząd może ubiegać się o dofinansowanie projektów i korzystać z pomieszczeń w przypadku organizacji swoich wydarzeń. W ocenie

przedstawicielei samorządu wsparcie, które jest im udzielane ze strony Uczelni, jest wystarczające.

5.4 W Uczelni powołano Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest udzielanie wsparcia oraz pomoc w indywidualnych problemach studentów niepełnosprawnych.

Studenci niepełnosprawni mogą korzystać ze specjalistycznego sprzętu oraz otrzymać stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. Studenci kierunku pielęgniarstwo stwierdzili, iż obecnie na kierunku nie studiuje osoby niepełnosprawne, jednakże posiadają wiedzę na temat wsparcia udzielanego osobom niepełnosprawnym na uczelni.

Zgodnie z przepisami *Regulaminu studiów*, studenci mogą wnioskować o indywidualizację trybu kształcenia. Studenci mogą również korzystać z pomocy psychologicznej. Biuro Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych organizuje między innymi szkolenia dla pracowników uczelni z języka migowego, które usprawniają opiekę nad studentami niepełnosprawnymi. Biuro Pełnomocnika wydaje również magazyn „Aktywni i sprawni”, za pomocą którego popularyzuje wiedzę na temat potrzeb osób niepełnosprawnych.

5.5 Studenci obecni podczas spotkania z ZO zwrócili uwagę, że godziny pracy dziekanatu nie są dostosowane do ich potrzeb (poniedziałek, wtorek, czwartek, sobota: 9⁰⁰ - 13⁰⁰, piątek: 11⁰⁰-15³⁰, środa: dzień wewnętrzny), ponieważ mając na uwadze czas, który spędzają na zajęciach, nie są w stanie załatwić swoich spraw administracyjnych. Problem ten był zgłaszany za pośrednictwem ankiety oceny pracy dziekanatu, jednakże ze względu na niewielki odsetek ankiet wypełnionych przez studentów Wydziału Medycznego, nie był on uwzględniony w raporcie z badania.

W procesie przyznawania świadczeń pomocy materialnej stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

Informacje o toku studiów zamieszczane na stronie internetowej Uczelni są w opinii studentów wystarczające i jasne.

3. Uzasadnienie - studenci otrzymują adekwatne do ich potrzeb wsparcie dydaktyczne i materialne z uwzględnieniem zasady równego i sprawiedliwego dostępu do oferowanych form opieki. Obecny system przyznawania świadczeń pomocy materialnej jest skuteczny. Studenci mają możliwości indywidualizacji procesu kształcenia oraz dodatkowego rozwoju swoich zainteresowań poprzez działalność w ramach kół naukowych.

Uczelnia prowadzi dobrą politykę informacyjną w zakresie programów mobilności studenckiej. Studenci pozytywnie oceniają funkcjonowanie programu oraz ofertę programów stypendialnych, przygotowaną przez Uczelnię.

Biuro Karier prowadzi działalność w zakresie pośrednictwa w organizowaniu praktyk i staży studenckich, gromadzenia i udostępniania informacji w zakresie ofert pracy, organizacji spotkań z potencjalnymi pracodawcami, szkoleń z umiejętności miękkich, a także utrzymywania kontaktów z absolwentami.

Studenci obecni podczas spotkania z ZO zwrócili uwagę, że godziny pracy dziekanatu nie są dostosowane do ich potrzeb.

Zalecenia:

- 1. zaleca się zbadanie potrzeb studentów w zakresie godzin pracy jednostek**

administracyjnych w celu ich dostosowania do potrzeb studentów

- 2. zaleca się zbadanie funkcjonowania systemu rozpatrywania skarg i wniosków i wdrożenie odpowiednich procedur zapewniających skuteczne działanie tego systemu**
- 3. zaleca się włączenie do umowy o świadczenie usług edukacyjnych w formie załącznika rozporządzenia dotyczącego wysokości opłat za usługi edukacyjne.**

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena - znacząco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (wszjk) na Uniwersytecie Rzeszowskim (UR) wprowadzony został uchwałą Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego nr 186/09/2013 z dn. 26 września 2013 r. w sprawie funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Uchwała określa ramy działania systemu, kompetencje, skład i tryb wyboru organów tworzących wszjk oraz zasady opracowania, publikowania i wykorzystania danych, będących wynikiem działania systemu.

Na poziomie Uczelni działa Uczelniany Zespół ds. Zapewnienie Jakości Kształcenia (UZZJK), Dział Jakości i Akredytacji oraz Biuro Karier. Na poziomie wydziałów działają Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia (WZJK). Na Wydziale Medycznym wszk działa w oparciu o Regulamin funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Medycznym przyjętym uchwałą Rady Wydziału nr 2 z dnia 11. 12. 2014r.

W UZZJK są między innymi przedstawiciele wszystkich Wydziałów UR, przedstawiciel studentów i doktoratów.

Szczegółowe rozwiązania, w tym zakres działań poszczególnych organów systemu określa zarządzenie Rektora UR nr 157/2013 z dnia 28 10 2013r. w sprawie szczegółowych zadań wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz zasad publikowania i jawności informacji, a także zarządzenie Rektora UR nr 108/2015 z dnia 12 11 2015r. w sprawie określenia wzorów ankiet funkcjonujących w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Corocznie każdy Wydział sporządza na określonym formularzu ocenę własną. Do wglądu ZO przedstawiono ocenę własną Wydziału Medycznego za rok 2014/2015. Na podstawie oceny własnej wydziałów, UZZJK sporządza raport zbiorczy dotyczący badania jakości kształcenia w UR. Raport ten jest kompleksowy, tj. obejmuje wiele aspektów jakości kształcenia. Zakończony jest tabelarycznym zestawieniem działań już podjętych przez poszczególne wydziały w zakresie doskonalenia jakości kształcenia oraz propozycje dalszych działań zmierzających w tym kierunku. Na podstawie tego dokumentu, Prorektor ds. Studenckich i Kształcenia przekazuje uwagi i zalecenia na wydziały. W każdym roku ustala się również harmonogram prac wszk, który uwzględnia poszczególne zadania, wskazuje okres realizacji i osoby odpowiedzialne.

Należy jednak zwrócić uwagę, że Formularz Oceny Własnej Wydziału, zgodnie z nazwą dotyczy wydziału jako całości i w mniejszym stopniu uwzględnia oceny i działania właściwe dla konkretnego kierunku.

6.1.1 Efekty kształcenia realizowane na studiach I i II stopnia na kierunku pielęgniarstwo zawarte są w standardach kształcenia stanowiących załącznik nr 4 do rozporządzenia MNiSW z dnia 9 maja 2012 r, w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U 2012, poz. 631). Do dyspozycji Uczelni pozostawiono 625 godz. kształcenia na studiach II stopnia.

W UR zasady projektowania nowych kierunków studiów oraz doskonalenia programów kierunków już prowadzonych określone zostały w uchwale Senatu UR nr 430/01/2015 z dnia 29 01 2015r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących tworzenia i doskonalenia programów kształcenia na studiach I stopnia, II stopnia i jednolitych studiach magisterskich oraz w uchwale Senatu UR nr 476/04/2015 w sprawie zmian w cytowanej powyżej uchwale.

Na Wydziale Medycznym/IPNZ nie ma procedury okresowego przeglądu programów kształcenia. Na każdym realizowanym w IPNZ kierunku powołano Koordynatora Kierunku oraz koordynatorów poszczególnych przedmiotów. To oni dokonują bieżących zmian w efektach kształcenia i treściach kształcenia, w ramach dozwolonych przepisami prawa powszechnie obowiązującego i regulacji wewnętrznych UR. Pracownicy IPNZ dyskutują ze studentami ewentualne zmiany mające na celu doskonalenie programów kształcenia. Brane są także pod uwagę opinie pracodawców oraz zasoby materialne, jednak **nie ma określonych zasad dotyczących wpływu interesariuszy zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych na doskonalenie programu kształcenia.** Na początku każdego roku akademickiego organizowane są spotkania z przedstawicielami jednostek, w których realizowane jest

kształcenie praktyczne. Na spotkaniach tych, w obecności członków WZZJK, dyskutowane są przede wszystkim kwestie organizacyjne. W Wydziale Medycznym powołano również Radę Pracodawców, ale ocena jej działalności nie jest obecnie możliwa z uwagi na bardzo krótki czas działania. W spotkaniach Rady Pracodawców mają uczestniczyć członkowie WZZJK, którzy mają zapewniać przepływ informacji od Rady Pracodawców do koordynatorów przedmiotów.

Należy jednak zauważyć, że kierunek pielęgniarstwo jest kierunkiem regulowanym i wpływ pracodawców na program kształcenia, w tym efekty kształcenia jest, w szczególności na studiach I stopnia bardzo ograniczony. Ponadto, prawo wykonywania zawodu pielęgniarki/pielęgniarsza otrzymuje się po ukończeniu studiów I stopnia na tym kierunku. Absolwentem tego poziomu kształcenia jest pielęgniarka ogólna, która później uzyskuje specjalizację w ramach kształcenia podyplomowego w zależności od własnych zainteresowań i potrzeb rynku pracy.

Sformułowane dla kierunku efekty kształcenia zatwierdza Senat Uczelni.

6.1.2 Corocznie w Uczelni/Wydziale przeprowadza się ocenę efektów kształcenia, w tym kształcenia praktycznego, z czego sporządzany jest Raport. Ocena efektów kształcenia obejmuje: ocenę stosowanych sposobów i form weryfikacji efektów kształcenia, wyników nauczania i wyników egzaminów dyplomowych, poprawności przypisania pkt. ECTS do poszczególnych modułów/przedmiotów, wyników oceny zajęć dydaktycznych przez studentów, zgodności zakładanych efektów z potrzebami rynku pracy. Wyżej wymienione analizy przeprowadza WZZJK.

Jako mierniki oceny wyników nauczania i egzaminów dyplomowych przyjęto średnią ocen studentów oraz wskaźnik egzaminów/zaliczeń poprawkowych. Z analizy przedstawionego ZO Raportu z tej oceny za rok 2014/2015 wynika, że średnia ocen na studiach stacjonarnych I stopnia na ocenianym kierunku wynosi 4,37, a na studiach II stopnia: stacjonarnych - 4,47, niestacjonarnych – 4,46. Jeszcze wyższe oceny otrzymali studenci w trakcie egzaminu dyplomowego. W Raporcie znajdują się jedynie zestawienia, nie ma natomiast krytycznej analizy tych wyników. **Nie ma informacji, które jednoznacznie wskazałyby na wykorzystanie tych wyników w doskonaleniu procesu kształcenia. Dodatkowo, analiza wyników dotyczy wszystkich modułów/przedmiotów łącznie, co nie pozwala na ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia na poszczególnych przedmiotach.**

Jedną z metod monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są hospitacje, które przeprowadzane są zgodnie z Procedurą przeprowadzenia hospitacji wynikającą z odpowiednich zarządzeń Rektora UR (między innymi z zarządzenia nr 108/2015 z dnia 12 11 2015r. w sprawie określenia wzorów ankiet funkcjonujących w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia). Za przeprowadzenie hospitacji odpowiedzialni są kierownicy jednostek/Dziekan Wydziału. Zbiorcze podsumowanie hospitacji na Wydziale Medycznym zawarte jest w Formularzu Samooceny Wydziału Medycznego.

6.1.3 Weryfikacja efektów kształcenia prowadzona jest na każdym etapie kształcenia. Forma i warunki zaliczenia przedmiotu są określane w przewodniku/sylabusie. Za dobór metod weryfikacji efektów kształcenia odpowiadają koordynatorzy przedmiotów. Weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia dokonuje nauczyciel akademicki. Weryfikacja efektów z obszaru wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych prowadzona jest przy użyciu obiektywnych i porównywalnych metod/narzędzi, tj. stosuje się

egzamin, kolokwium, zawierające pytania otwarte, testy. Stosuje się także egzamin ustny. Na kartach egzaminów testowych, na wniosek WZZJK sformułowany w efekcie przeprowadzonej oceny efektów kształcenia, nauczyciel ma obowiązek napisać, które efekty kształcenia dany test weryfikuje (od roku 2015). Archiwizacja prac etapowych obowiązuje przez semestr.

W trakcie kształcenia praktycznego weryfikowane są efekty w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Stosuje się takie metody jak praktyczne wykonanie losowo wybranej czynności, prezentacje i wystąpienia, ciągła obserwacja studenta podczas zajęć praktycznych. Zasady organizacji kształcenia praktycznego w UR reguluje zarządzenie Rektora nr 40/2013 z dnia 07 03 2013r. w sprawie organizacji programowych praktyk zawodowych. Na wizytowanym kierunku powołano Kierownika Kształcenia Praktycznego oraz opiekunów kształcenia praktycznego dla poszczególnych lat kształcenia na studiach I i II stopnia. Określono obowiązki Kierownika Kształcenia Praktycznego, które obejmują między innymi organizację i nadzór nad praktykami oraz współudział w ustalaniu regulaminu kształcenia praktycznego. Opracowano Regulamin kształcenia praktycznego – praktyki zawodowe oraz Regulamin kształcenia praktycznego – zajęcia praktyczne. Oba regulaminy zatwierdzone zostały przez Radę Wydziału Medycznego w dniu 11 września 2014r. Weryfikacja efektów kształcenia praktycznego odbywa się przy pomocy Dziennika Praktyk. Opracowano kryteria doboru opiekunów praktyk/miejsc odbywania praktyk. Planuje się wdrożenie ankiety ewaluacyjnej kształcenia praktycznego, która została przygotowana przez Kierownika Kształcenia Praktycznego i opiekunów praktyk. Po raz pierwszy zostanie ona przeprowadzona w tym roku akademickim. Docelowo będzie obejmowała wszystkich studentów studiów I stopnia na każdym roku kształcenia. Ankieta jest zatwierdzona przez Dyrektora Instytutu i Dziekana.

Zespół ds. kształcenia praktycznego nie współpracuje z WZZJK. Zespół ds. kształcenia praktycznego organizuje kształcenie praktyczne i jednocześnie weryfikuje jego poprawność i skuteczność w zakresie realizowania zaplanowanych efektów kształcenia. Ponadto, określa ewentualne działania naprawcze i następnie weryfikuje ich skuteczność. **Zaleca się, aby ewaluacja przebiegu kształcenia praktycznego dokonywana była przez WZZJK, natomiast proces realizacji należy pozostawić w rękach Kierownika Kształcenia Praktycznego i jego zespołu, bo obecnie te same osoby organizują, sprawdzają i proponują działania naprawcze, których skuteczność następnie sami oceniają.**

Końcowa weryfikacja efektów kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności pielęgniarskich odbywa się w formie egzaminu dyplomowego. W IPNZ funkcjonuje wewnętrzny Regulamin przeprowadzania egzaminu dyplomowego na studiach I i II stopnia. Regulamin zatwierdza Rada Wydziału. WZZJK powołała zespoły ds. monitorowania procesu dyplomowania. Zespoły te mają losowo oceniać prace dyplomowe (od roku 2015), w tym zgodność z instrukcją pisania prac, zgodność tematów prac dyplomowych z efektami kształcenia, weryfikację prac w systemie antyplagiatowym. Obecnie każda praca podlega ocenie przez opiekuna pracy i wyznaczonego przez Dyrektora IPNZ recenzenta. Stosowana jest zasada, że jedną z tych osób musi być samodzielny pracownik naukowy UR.

System zapobiegania zjawiskom patologicznym związany z procesem kształcenia opiera się m.in. na wdrożonej procedurze antyplagiatowej. Każda praca dyplomowa jest poddana weryfikacji w systemie antyplagiatowym. Zasady tej procedury określa Zarządzenie Rektora UR Nr 95/2015z dnia 28 09 2015r. w sprawie funkcjonowania procedury antyplagiatowej w Uniwersytecie Rzeszowskim, do którego załącznikiem jest Regulamin antyplagiatowy.

Studenci mają możliwość oceny stosowanych zasad oceniania poprzez udział w ankietyzacji dotyczącej oceny prowadzącego przedmiot, ale tylko w odniesieniu do pracowników UR zatrudnionych na podstawie umowy o pracę/mianowania.

6.1.4 Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów nie dotyczy kierunku Pielęgniarstwo, który jest kierunkiem regulowanym.

6.1.5 Uniwersytet Rzeszowski monitoruje kariery zawodowe swoich absolwentów po roku, trzech i pięciu latach od ukończenia studiów. Bezpośrednio po ukończeniu studiów, przed egzaminem dyplomowym, absolwenci potwierdzają w Biurze Karier chęć uczestniczenia w badaniu losów zawodowych absolwentów (wyrażają pisemną zgodę oraz wypełniają ankietę dotyczącą w głównej mierze motywów podjęcia studiów na UR oraz planów zawodowych). Monitoring losów zawodowych absolwentów realizowany jest zgodnie z Uchwałą Senatu nr 186/09/2013 z dnia 26 września 2013r. w sprawie funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz z Zarządzeniem Rektora UR nr 86/2011 z dnia 21 12 2011r. w sprawie określenia wzorów ankiet funkcjonujących w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wyniki badań analizuje Biuro Karier i sporządza corocznie Raporty zbiorcze, które przedstawiane są Prorektorowi ds. Studenckich, a następnie publikowane na stronie internetowej Biura Karier. Biuro Karier analizuje losy zawodowe wszystkich absolwentów UR, bez podziału na poszczególne Wydziały/kierunki. **Dlatego dane z Raportu zbiorczego nie mogą stanowić podstawy do doskonalenia programu kształcenia na wizytowanym kierunku. Zaleca się, aby Biuro Karier wykonywało analizy losów zawodowych absolwentów poszczególnych kierunków, bo jedynie wówczas informacje takie mogą być przydatne do określania efektów kształcenia i modyfikowania procesu kształcenia w zależności od zmieniających się potrzeb rynku pracy. Należy zaznaczyć, że Biuro Karier deklaruje możliwość przygotowania takich szczegółowych raportów na wniosek Dyrektora Instytutu lub Dziekana Wydziału, ale do tej pory nie skierowano takiej prośby do Biura Karier przez władze Wydziału Medycznego.**

Jednostka wykorzystuje również wyniki analiz prowadzonych przez Wojewódzki Urząd Pracy. Cyklicznie, raz w roku organizowane jest spotkanie poświęcone doskonaleniu oferty dydaktycznej Uczelni w kontekście wyników badań realizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy oraz Biuro Karier UR. W trakcie spotkania przedstawiciele WUP prezentują wyniki raportu „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie podkarpackim”, które potwierdzają ciągłe zapotrzebowanie rynku pracy dla zawodu pielęgniarki.

Podczas analizy informacji wynikających z monitorowania losów zawodowych absolwentów i rynku pracy w kontekście wizytowanego kierunku należy wziąć pod uwagę fakt, że jest to kierunek regulowany. Jedynie na studiach II stopnia są godziny do dyspozycji Uczelni (w wymiarze 625 godz.). Ponadto, zawód pielęgniarki jest w Polsce deficytowy. Liczba pielęgniarek przypadająca na 1000 mieszkańców jest najniższa w Europie. Dlatego miejsc pracy dla pielęgniarek w Polsce nie brakuje. Dodatkowo, po studiach I stopnia pielęgniarka uzyskuje kwalifikacje pielęgniarki ogólnej, po uzyskaniu których może kontynuować kształcenie na studiach II stopnia lub w ramach kształcenia podyplomowego, które planuje samodzielnie w zależności od zainteresowań lub potrzeb lokalnego rynku pracy.

6.1.6 Polityka kadrowa prowadzona w UR nastawiona jest na jak najlepszy dobór kadry. Obsada stanowisk dokonywana jest w oparciu o procedurę konkursową.

Nauczyciele akademicki są oceniani zgodnie z zapisem w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Szczegółowe zasady oceny nauczycieli akademickich zostały określone i są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Ocena pracownika uwzględnia jego ocenę

dokonaną przez studentów w anonimowej ankiecie i wynik hospitacji. Ocena ma charakter parametryczny.

W Wydziale prowadzi się politykę nastawioną na rozwój zawodowy i naukowy kadry. Duża liczba pracowników Wydziału Medycznego uzyskuje stopnie i tytuł naukowy. W efekcie przekłada się to na wysoką jakość kształcenia.

6.1.7 Na UR zgodnie z zarządzeniem Rektora UR nr 173/2013 z dnia 25 11 2013 r. obowiązują następujące ankiety: ankieta oceny prowadzącego przedmiot, ankieta oceny pracowników dziekanatu, ankieta oceny studiów doktoranckich oraz ankieta oceny studiów podyplomowych. Do wglądu ZO przedstawiono pismo Prorektora UW określającego zasady przeprowadzania w/w ankiet.

Zgodnie z tymi zasadami, ankieta oceny prowadzącego przedmiot dotyczy wyłącznie pracowników zatrudnionych w UR na podstawie umowy o pracę lub mianowania. **Ocena pracowników zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych nie jest obligatoryjna i może być przeprowadzona po podjęciu stosownej decyzji przez Dziekana Wydziału. Na Wydziale Medycznym przeprowadza się ankietę oceny prowadzącego przedmiot zatrudnionego w UR wyłącznie na podstawie umowy o pracę/mianowania. Tym samym studenci nie mają możliwości wypowiedzenia się na temat bardzo dużej grupy pracowników i przedmiotów przez nich prowadzonych (jest to 147 osób zatrudnionych w Instytucie Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu, w tym 90 uczących na ocenianym kierunku). Pracownicy Wydziału skierowali w tej sprawie pismo do UZZJK w 2014r., ale do tej pory nie została podjęta decyzja włączająca te grupę nauczycieli do oceny. Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z powołanym powyżej zarządzeniem Rektora, decyzje w tej sprawie podejmuje Dziekan Wydziału, a nie UZZJK.**

Ankieta oceny prowadzącego przedmiot do tej pory była przeprowadzana w formie papierowej, natomiast od tego roku będzie miała formę elektroniczną. W przypadku ankiety papierowej zwrotność ankiet była bardzo duża, natomiast obecnie nie można się wypowiedzieć tym zakresie. Uczelnia planuje wdrożenie akcji promującej ankietę, ale nie podjęto jeszcze konkretnych zadań w tym zakresie. Ankieta oceny prowadzącego zajęcia przeprowadzana jest na zakończenie zajęć. Obejmuje ona 11 pytań zamkniętych. **Zdaniem ZO warto rozważyć wprowadzenie do ankiety także pytań otwartych lub umożliwienie studentom wpisania komentarza. Zaleca się także włączenie do ankiety pytania dotyczącego infrastruktury i pomocy dydaktycznych.** Analizy wyników ankiet dokonuje WZZJK, a UZZJK sporządza raport zbiorczy na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych Wydziałów. Do wyników ankiet ma wgląd Dziekan, kierownik jednostki (do wyników podległych mu pracowników) oraz każdy pracownik do oceny swojej osoby. Zbiorcze wyniki ankiety dyskutowane są na Radzie Wydziału Medycznego. W przypadku negatywnej opinii o danym pracowniku, rozwiązanie problemu leży w gestii Dziekana/Dyrektora Instytutu. Wyniki ankiety oceny prowadzącego przedmiot są brane pod uwagę w okresowej ocenie pracownika, a także podczas planowania awansów.

W przypadku niezadowolających ocen uzyskanych przez nauczyciela w ankiecie studenckiej przeprowadzą się hospitacje prowadzonych przez tego nauczyciela zajęć.

Wyniki badań ankietowych są opracowywane w formie raportów i publikowane na stronie Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia po zatwierdzeniu przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia.

6.1.8 Nie ma procedury ani innych działań wynikających z tradycji akademickiej

dotyczących systematycznej oceny infrastruktury Wydziału Medycznego/IPNZ w kontekście możliwości realizacji efektów kształcenia. Co prawda w Formularzu Oceny Własnej Wydziału Medycznego za rok akademicki 2014/2015 w planach działania na rzecz poprawy jakości znalazł się punkt dotyczący poprawy warunków lokalowych, w tym wyposażenia w sprzęt multimedialny, ale nie określono konkretnych działań ani osób odpowiedzialnych za ich realizację. Dodatkowo nie jest jasne, na jakiej podstawie sformułowano takie zalecenia. Brak określonych zasad oceny infrastruktury potwierdzono na spotkaniu z kadrą dydaktyczną prowadzącą zajęcia na wizytowanym kierunku oraz członkami WZZJK. W ankiecie studenckiej nie ma pytania dotyczącego infrastruktury.

W Uczelni działają Komisje Dyscyplinarne, jednak **nie ma jasno określonych zasad rozwiązywania sytuacji trudnych i konfliktowych.** Powołani są opiekunowie poszczególnych lat studiów i do nich w pierwszej kolejności mogą zgłaszać się studenci, jeśli mają problem. Studenci i pracownicy mogą także zgłaszać problemy do Dyrektora IPNZ/Dziekana Wydziału.

6.1.9,

Zakres zadań poszczególnych zespołów zajmujących się oceną jakości kształcenia i Działu Jakości i Akredytacji określony jest w zarządzeniu Rektora UR nr 157/2013 z dnia 28 10 2013 w sprawie szczegółowych zadań wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz zasad publikowania i jawności informacji. Zgodnie z tym zarządzeniem realizacja ankiet funkcjonujących w ramach wszjk, należy do WZZJK. Gromadzenie wyników badań prowadzonych na poziomie jednostek organizacyjnych, analizowanie i opracowywanie zbiorczych raportów należy do Działu Jakości i Akredytacji (§ 4 powołanego powyżej zarządzenia Rektora). Opracowanie planu działań naprawczych należy do UZZJK. Dokumenty opisujące działania wszjk archiwizowane są przez okres 4 lat, zarówno na poziomie UZZJK, jak i WZZJK.

W czasie spotkania z WZZJK uzyskano informację, że to jego członkowie gromadzą i analizują informacje z ankiet przeprowadzanych wśród studentów. Zaleca się zatem stosowanie się do zapisów zawartych w zarządzeniu Rektora UR nr 157/2013 z dnia 28 10 2013r.

6.1.10

Informacje o programie kształcenia zamieszczane są na ogólnodostępnej stronie internetowej IPNZ, a także w systemie „Wirtualna Uczelnia”. Ważnym elementem komunikacji jest komunikacja e-mailowa z sekretariatem Instytutu oraz poszczególnymi pracownikami. Uczelnia wykorzystuje także media społecznościowe. Informacje dla studentów zamieszczane są dodatkowo na tablicach ogłoszeń, w telebimach i kioskach informacyjnych rozmieszczonych na terenie kampusu Uczelni. Możliwy jest także kontakt osobisty studentów z poszczególnymi nauczycielami akademickimi, opiekunami poszczególnych lat, a także z sekretariatem i dyrekcją Instytutu.

Informacje o wszjk dostępne są na stronie internetowej Uniwersytetu Rzeszowskiego, w zakładce *Kształcenie*, w dziale *Jakość Kształcenia*. Informacje są wyczerpujące i aktualne, obejmują zarówno zewnętrzne i wewnętrzne akty prawne, jak i opracowane zbiorcze wyniki badania jakości kształcenia. **Mimo to, w trakcie spotkania z nauczycielami akademickimi stwierdzono, że nie mają oni wiedzy o wszjk. Zaleca się zatem zintensyfikowanie działania WZZJK na wizytowanym kierunku oraz zintensyfikowanie działań zarówno**

informacyjnych jak i weryfikujących wiedzę o tym systemie wśród nauczycieli przez UZZJK i Dział Jakości i Akredytacji zgodnie z § 3 i 4, odpowiednio pkt. 7 i 10 powołanego powyżej zarządzenia, co w opinii ZO będzie miało wpływ na polepszenie jakości kształcenia.

6.2.

Zgodnie z treścią uchwały senatu UR nr 186/09/2013, do zadań UZZJK należy opiniowanie sposobu funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia, opracowywanie jego ewaluacji oraz opracowywanie i przedstawianie Rektorowi rozwiązań dotyczących zmian w funkcjonowaniu wszjk. Zgodnie z powołaną powyżej uchwałą, koordynacją prac związanych z budową i doskonaleniem wszjk zajmuje się także Dział Jakości i Akredytacji. W trakcie spotkania z WZZJK, uzyskano informację, że na comiesięcznych zebraniach Zespołu na bieżąco dyskutowane są kwestie skuteczności działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, a także modyfikowania narzędzi stosowanych w ocenie jakości kształcenia. Z uzyskanych informacji nie wynika, aby na WM prowadzono systematyczną i kompleksową ocenę skuteczności wszjk.

3. Uzasadnienie oceny – wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w UR ma określoną strukturę i zadania. Jest w pełni kompleksowy. Zadania UZZJK są realizowane. W odniesieniu do wizytowanego kierunku szczególną uwagę zwraca to, że wiele aspektów działania wszjk nie znajduje zastosowania na poziomie Wydziału Medycznego/IPNZ, w tym na wizytowanym kierunku. Nie określono szczegółowych zasad dotyczących poszczególnych składowych badania jakości kształcenia z uwzględnieniem potrzeb WM/IPNZ w oparciu o możliwości jakie dają regulacje ogólnouczelniane. Na Wydziale Medycznym/IPNZ brak jest procedury okresowego przeglądu programów kształcenia, w tym zasad dotyczących wpływu interesariuszy zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych na doskonalenie programu kształcenia. Co prawda na wydziale przeprowadza się coroczną ocenę efektów kształcenia, jednak brak jest informacji, które jednoznacznie wskazałyby na wykorzystanie tych wyników w doskonaleniu procesu kształcenia. Dodatkowo, analiza wyników dotyczy wszystkich modułów/przedmiotów łącznie, co nie pozwala na ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia na poszczególnych przedmiotach.

Zwraca uwagę fakt, że Zespół ds. kształcenia praktycznego nie współpracuje z WZZJK. Zespół ds. kształcenia praktycznego organizuje kształcenie praktyczne i jednocześnie weryfikuje jego poprawność i skuteczność w zakresie realizowania zaplanowanych efektów kształcenia. Ponadto, określa ewentualne działania naprawcze i następnie weryfikuje ich skuteczność. Zaleca się, aby ewaluacja przebiegu kształcenia praktycznego dokonywana była przez WZZJK, natomiast proces realizacji należy pozostawić w rękach Kierownika Kształcenia Praktycznego i jego zespołu, bo obecnie te same osoby organizują, sprawdzają i proponują działania naprawcze, których skuteczność następnie sami oceniają.

Analizą losów zawodowych wszystkich absolwentów UR zajmuje się Biuro Karier, nie dokonuje jednak analizy informacji z podziałem na poszczególne Wydziały/kierunki. Dlatego dane z Raportu zbiorczego nie mogą stanowić podstawy do doskonalenia programu kształcenia na wizytowanym kierunku.

Na UR przeprowadza się między innymi ankietę oceny prowadzącego przedmiot, jednak dotyczy ona wyłącznie osób zatrudnionych w UR na podstawie umowy o pracę/mianowania. Tym samym studenci nie mają możliwości wypowiedzenia się na temat bardzo dużej grupy pracowników i przedmiotów przez nich prowadzonych (jest

to 147 osób zatrudnionych w Instytucie Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu, w tym 90 uczących na ocenianym kierunku).

W WM nie ma również procedury ani innych działań wynikających z tradycji akademickiej dotyczących systematycznej oceny infrastruktury Wydziału Medycznego/IPNZ w kontekście możliwości realizacji efektów kształcenia.

Szczególne uwagę zwraca brak wiedzy ogółu nauczycieli akademickich na temat funkcjonowania wszjk, mimo bardzo obszernych informacji zamieszczanych na stronie internetowej UR, w zakładce kształcenie/jakość kształcenia.

Z uzyskanych informacji nie wynika, aby na WM prowadzono systematyczną i kompleksową ocenę skuteczności wszjk.

. Zalecenia

1. zaleca się ustalenie w IPNZ zasad dokonywania corocznych przeglądów programów kształcenia z wykorzystaniem opinii interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz interesariuszy zewnętrznych spójnych z regulacjami ogólnouczelnianymi.
2. zaleca się dokonywanie krytycznej analizy wyników oceny efektów kształcenia i budowanie na jej podstawie działań naprawczych.
3. zaleca się rozdzielenie procesu realizacji kształcenia praktycznego i jego ewaluacji. Obecnie te same osoby organizują, sprawdzają i proponują działania naprawcze w ramach kształcenia praktycznego, których skuteczność następnie sami oceniają.
4. Zaleca się, aby na wniosek Dziekana Wydziału zlecać Biuru Karier wygenerowanie raportu dotyczącego losów zawodowych absolwentów dla poszczególnych kierunków studiów, w tym dla Pielęgniarstwa, bowiem wówczas dane te będą mogły posłużyć do rzeczywistej oceny sytuacji absolwentów na rynku pracy i wykorzystania jej w doskonaleniu programów kształcenia.
5. Zaleca się objęcie ankietą studencką nauczycieli akademickich zatrudnionych w IPNZ na podstawie umów cywilno-prawnych (90 nauczycieli na ocenianym kierunku), co jest możliwe na podstawie decyzji Dziekana Wydziału Medycznego.
6. Zdaniem ZO warto rozważyć wprowadzenie do ankiety studenckiej także pytań otwartych lub umożliwienie studentom wpisania komentarza. Zaleca się także włączenie do ankiety pytania dotyczącego infrastruktury i pomocy naukowych i dydaktycznych.
7. Zaleca się określenie zasad systematycznego przeglądu infrastruktury właściwej dla realizacji określonych dla poszczególnych kierunków efektów kształcenia.
8. Zaleca się określenie zasad dotyczących rozwiązywania sytuacji konfliktowych i trudnych, w tym np. mobbingu.
9. W czasie spotkania z WZZJK uzyskano informację, że to jego członkowie gromadzą i analizują informacje z ankiet przeprowadzanych wśród studentów. Zaleca się zatem stosowanie się w tym zakresie do zapisów zawartych w zarządzeniu Rektora UR nr 157/2013 z dnia 28 10 2013r.
10. Zaleca się zintensyfikowanie działania WZZJK na wizytowanym kierunku oraz zintensyfikowanie działań zarówno informacyjnych jak i weryfikujących wiedzę o tym systemie wśród nauczycieli przez UZZJK i Dział Jakości i Akredytacji zgodnie z § 3 i 4, odpowiednio pkt. 7 i 10 zarządzenia Rektora UR nr 157/2013 z dnia 28 10 2013 w sprawie szczegółowych zadań wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz zasad publikowania i jawności informacji, co w opinii ZO będzie miało wpływ na podnoszenie / doskonalenie jakości kształcenia.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia dokonała analizy SWOT. Jako mocne strony wskazała między innymi wykwalifikowaną kadrę oraz dobre warunki lokalowe. Jako słabą stronę wskazano nie w pełni wdrożony system wirtualnej uczelni oraz małą liczbę nauczycieli akademickich realizujących kształcenie praktyczne na wizytowanym kierunku zatrudnionych w UR na etacie oraz brak oferty kształcenia podyplomowego. Uczelnia zasadniczo prawidłowo zidentyfikowała szanse dla wydziału, natomiast wskazane zagrożenia, tj. niż demograficzny, konkurencja ze strony licznych uczelni niepublicznych o podobnym profilu kształcenia nie podlegają wpływom uczelni. Należy jednak zwrócić uwagę, że w toku wizytacji stwierdzono niską efektywność wszk na Wydziale Medycznym/IPNZ i niepełne wdrożenie regulacji ogólnouczelnianych na Wydziale. Uczelnia nie zidentyfikowała tego zjawiska jako słabej strony funkcjonowania Wydziału/IPNZ.

Dobre praktyki - brak

Przewodnicząca Zespołu oceniającego

Dr hab. n. med. Bożena Czarkowska - Pączek